

MOEDERS TEKST

DOOR JO VAN HAARLEM

NIJKERK - G. F. CALLENBACH

MOEDERS TEKST

MOEDERS-TEKST

DOOR JO VAN HAARLEM

GEÏLLUSTREERD DOOR O. GEERLING

NIJKERK - G.F. CALLENBACH

HOOFDSTUK I.

ZONDAGMIDDAG.

't Is heel stil op het kerkplein. De zomerzon brandt op huizen en straten en het schijnt wel, alsof alle menschen de groote middaghitte ontloopen zijn, want op dit oogeblik is er noch op het gansche plein, noch in de straten, die er op uitloopen, ook maar iemand te zien. Eensklaps klinkt uit de kerk kindergezang op, dat weldadig en frisch aandoet in de drukkende, loom makende atmosfeer.

»De Heer is mijn herder«

klinkt het, en, nadat er twee verzen gezongen zijn, gaan de kerkdeuren open en een vroolijk troepje kinderen komt naar buiten. Eerst fluisteren ze nog maar wat, maar, als ze dan vriendjes en vriendinnetjes zien, hebben ze elkaar zooveel te vertellen, dat ze het fluisteren er aan geven en het een gesnap en gebabbel wordt, dat het heele plein even iets vroolijks geeft.

Jongens, wat is het warm! Ze waren het in de kerk haast vergeten, want daar is het zoo lekker koel en als je dan zoo ingespannen zit te luisteren, vergeet je heelemaal, of het warm of koud is. Maar hier op straat! De zon brandt op de straatsteen en het liefst zou je maar dadelijk naar huis willen. Maar voor haasten is het veel te warm en daarom slenteren de troepjes loom en traag van de kerk weg. En al kleiner worden de groepjes, als telkens bij een zijstraat een vroolijk: »Dag« opklinkt en er een of meer hun woning binnengaan.

Eindelijk is er van al de meisjes nog maar één over: Mina Gerritsen, een meisje van ruim twaalf jaar, die gewoonlijk heusch niet tegen een eindje loopen opziet, want dat is ze wel gewend.

Maar nu staat ze toch even stil, voordat ze den Steenweg oploopt, die daar ligt te blakeren in de volle middagzon. Wel staan er aan beide zijden boomen, maar de zon staat haast vlak boven haar hoofd en haar stralen vallen ongehinderd tusschen de boomen door op den stoffigen, langen weg. En dien heelen weg zal ze toch moeten afloopen, vóór ze thuis is, want haar vader werkt op de steenfabriek en ze wonen in het laatste van de huizen, die daarbij voor de fabrieksarbeiders gebouwd zijn. Een half uur heeft ze zeker noodig, vóór ze thuis is, nu vooral, nu ze haar Zondagsche schoenen aan heeft. In de week, op haar klompen, ziet ze wel kans om het vlugger te doen. Niets prettig, die schoenen! Klompen, dat is lekker, zoo luchtig en zoo maar voor het uit- en aanwippen.

Maar kom, ze moet opschieten, moeder wacht met het eten. Ze loopt vlug voort en betreurt onder het gaan nog steeds haar klompen.

»Wip in — wip uit,« zegt ze bij zichzelf en ze maakt met haar voeten de zoo welbekende bewegingen, maar met de stijve schoenen worden het malle bokkesprongen en daar wordt ze toch te warm van. Ineens moet ze nu weer denken aan wat de juffrouw van middag heeft verteld. Vreeselijk toch om je heele leven lam te zijn en altijd maar op je bed te moeten liggen! Wat zal die man blij geweest zijn, toen de Heere Jezus kwam en hem beter maakte! Hij zal ook vast wel zijn gaan huppelen en springen. Misschien kon hij het wel niet eens gelooven en dacht hij maar, dat het een droom was. Des te heerlijker voor hem en beter dan andersom, want nu zou het meevallen en anders.... Wat een teleurstelling zou dat geweest zijn. Net zooals je wel eens droomt, dat je groot bent en rijk en dan word je wakker en....

Daar had je de steenfabriek al en ze was al vlak bij de huisjes. Even naar Annie kijken. Daar lag ze weer, even bleekjes en mager als anders en ook even vriendelijk. 't Leek wel, of ze al naar Mien had liggen uitkijken.

»Dag! Kom je straks?« vraagt ze door het open raam en Mien wipt even het tuintje in en zegt: »Ja, hoor, maar eerst eten en afwasschen. Warm, hè? Dag.«

Ze loopt al weer op den weg en ze pruttelt er voor de zooveelste maal over, dat zij juist in het laatste huisje wonen.

Jan, haar jongste broertje, die pas zes jaar is en ook al op de Zondagsschool gaat, maar van twaalfen tot eenen, staat al midden op den weg naar haar uit te kijken. Nauwelijks ziet hij haar uit het hekje van Annie's tuintje komen, of hij roept: »Ze is er, Moeder, gaan we nu eten?«

En zich tot Mien wendend bromt hij: »Hè, wat ben je weer laat! We zitten allemaal op jou te wachten en ik heb zoo'n honger!«

Mien trekt zich van zijn boos gezicht niets aan: die Jan heeft ook altijd honger! Blij dat ze thuis is, stapt ze vroolijk de kamer in. Hè, wat is het hier lekker koel: »Dag, Vader, dag Moeder, dag allemaal,« zegt ze en stapt de keuken binnen.

»Helpen, Moeder?« Ze grijpt al naar een pan.

»Trek eerst je schort maar eens aan, handjegauw, en zet je hoed af. Ziezoo, zet nu de peper en het zout maar neer en wasch jij dan gauw Jan's handen nog even.«

Jan protesteert heftig, als Mien hem meeneemt naar de kraan.

»Moeder heeft het straks al gedaan,« roept hij, »en toen heb ik alleen nog maar een paar witte kiezelsteentjes gezocht.«

Eventjes maar kijkt vader om den hoek van de keuken-deur, wat er toch aan de hand is, dat die jongen zoo schreeuwt. Nu is Mien gauw klaar en allen zetten zich aan tafel.

't Is geen wonder, dat moeder het niet aan Mien toevertrouwde om de schalen op tafel te zetten, want ze zijn veel te zwaar voor haar. Wat een hoeveelheid aardappels!

Wat een massa spercieboonen! Maar kleine Jan is niet de eenige, die honger heeft. Er zijn er nog heel wat meer en die zijn allemaal heel wat grooter ook dan Jan. Jan zit tusschen vader en moeder in en dan zijn er nog Mien en Dirkje, die in de stad bij den hoofdonderwijzer dient, en de drie groote jongens: Willem en Gerrit die ook al op de steenfabriek werken en Bertus, die voor onderwijzer aan het leeren is.

Als vader gebeden heeft, reikt moeder de schalen aan en dan is het een heele poos stil in de kamer. »Als de katjes muizen, mauwen ze niet,« denkt moeder en ze ziet met welgevallen haar troepje rond. Zoolang zijn bord vol was, kostte het zelfs Jan geen moeite om stil te zijn, maar als het laatste boontje binnen is, kan hij haast niet meer zwijgen. Vader wil echter niet hebben, dat hij praat, zoolang er nog gegeten wordt. Vandaag valt hem dit al heel moeilijk, want vader is jarig en hij weet, dat moeder ter eere van dien feestdag gisteren een heerlijken pudding met bessensap heeft klaargemaakt. Plotseling wordt het hem te machtig en hij zegt: »Toe Moeder, gaat u nu den pudding halen.«

Vader wenkt hem, dat Willem nog niet klaar is, dus hij moet nog even geduld hebben. En Willem haast zich niets. Als zijn bord tot Jan's blijdschap eindelijk leeg is, neemt hij, om Jan wat te plagen, nog een aardappeltje en nog een paar boontjes en begint rustig opnieuw. Wanhopig kijkt Jan naar moeder. 'Wat moet dat nu beteekenen? Allen moeten er hartelijk om lachen, maar vader zegt gelukkig: »Nu, Moeder, schep den pudding maar op, dan moet Willem er maar niets van hebben.« En nu is de beurt aan Jan om te lachen.

't Moeten toch wel eters zijn, die voor geen kleintje vervaard zijn. Wat een pudding! Wat een kom bessensap! En alles gaat op, waarbij vooral Jan goed zijn best doet. Maar eindelijk is ook hij klaar, en staat op om den Bijbel aan te geven.

Na het lezen komen de tongen los.

›Zeg Mien,‹ zegt Dirkje, ›er komt een speelkameraadje voor je hiernaast wonen.‹

›Ja Moeder, is het waar? Wie?‹

Moeder weet er niets van, en de andere jongens ook niet, maar Jan wel.

»Er zijn geen kleine jongens,« zegt hij gewichtig, »maar wel een meisje. Net zoo groot als Mien. Ik heb haar zelf gezien en ze zei niet eens goeindag!«

»Zei ze jou niet goeindag, Jan?« vraagt Willem.
»Maar dat is vreeselijk.«

Mien wil er toch graag meer van weten. Was er werkelijk een vriendinnetje komen wonen, dat zou toch heerlijk zijn, want op den geheelen Steenweg woonde nu geen enkel meisje meer van haar leeftijd, waar ze eens mee loopen of spelen kon. Vroeger had ze steeds met Annie omgegaan, maar die lag nu al meer dan een jaar altijd te bed. 't Was nóg wel haar liefste vriendinnetje, maar als er nu eens een meisje kwam, ook van een jaar of dertien, waar ze mee wandelen en stoeien kon, zou ze dat toch wel heerlijk vinden.

Niemand kon haar echter goed inlichten over de nieuwe bureu. 't Was ook zoo vreemd, dat ze 's Zaterdagsavonds aangekomen waren.

»'t Is vanmorgen toch ook zoo'n leven geweest,« zegt moeder. Ze was thuisgebleven, omdat ze een paar dagen met koorts te bed gelegen had en zich nog niet heelemaal goed gevoelde. »Ik wou een hoofdstuk lezen, maar o, 't was zoo onrustig hiernaast. Telkens maar slaan met deuren en gooien met kisten! Dat lijkt toch nergens naar op Zondag.«

»En ik heb gezien, dat ze vanmorgen vroeg in den tuin een kleed klopten, dat meisje en een groote man. En ze hadden niet eens Zondagsche kleeren aan,« zegt Jan ernstig.

En als Gerrit hem ongeloovig aankijkt, roept hij boos: »Ja, 't is echt waar, ik zag het uit het zolderraam. En de heele tuin stond vol kisten.«

»Wat een drukte heeft die jongen toch,« zegt Willem nu.
»Moet hij nog niet naar bed, Moeder?«

»Ik naar bed? Nu 's middags zeker?«

»Ja, als je vanavond wat langer op wilt blijven, moet je nu een uurtje rusten, jongen,« zegt moeder vriendelijk.

Die groote jongens plagen het kleintje maar zoo'n beetje.

»Maar hij mag toch niet opblijven, Moeder?» vraagt Gerrit nu weer. »Zoo'n ventje van vijf jaar.«

»Vijf jaar.... zè's toch zeker! 't Mag wel, hè Moeder?»

En moeder maakt een eind aan 't plagen, door Jan naar zijn bed te brengen.

Allen schikken nu om de tafel om rustig een kopje thee te drinken, en wat te praten, vóór ze naar de avondkerk gaan. Bertus speelt wat op het orgel en Mien gaat naar Annie, haar zieke vriendinnetje.

Annie was het eenig kind van Van den Brunt, den steenenrijder van de fabriek. Op zekeren dag, nu ongeveer een jaar geleden, kwam Van den Brunt met zijn leegen wagen om vier uur juist langs de school. Dat trof mooi, want nu konden Annie en Mien, de trouwe vriendinnen, prachtig meerijden. Hij wachtte even, maar Mien moest voor haar moeder een paar boodschappen doen in de stad en ze kon dus geen gebruik maken van de equipage, zooals ze lachend zei. 't Speet haar genoeg, want het scheelde wel een kwartier en 't was ook zoo leuk om alle andere kinderen voorbij te rijden. Maar nu moest Annie alleen maar genieten en daarom nam Van den Brunt haar bij zich op den bok.

Toen de wagen nog maar net buiten de stad was, schrok het paard van een troepje schooljongens, die met een vlag plotseling uit een zijstraatje kwamen rennen.

Van den Brunt, die het paard door en door kende, dacht dat het wel spoedig kalmeeren zou, als hij maar goed de teugels hield. Het dier bleek echter zoo van streek, dat het doorholde, voort, voort langs den Steenweg, waar de wandelaars angstig naar den kant van den weg vluchtten. Was hij nu maar alleen geweest, hij was sterk en vlug en zou zich wel gered hebben, maar zijn dochttertje!

Hij begreep, dat het arme kind doodelijk beangst was en hij kon niets voor haar doen!

»Stil blijven zitten en goed vasthouden,« schreeuwde hij haar toe.

Annie gehoorzaamde. Krampachtig klemde zij zich aan het smalle leuninkje vast, zoodat de handen haar pijn deden.

Voort vloog het verschrikte dier, terwijl het snuivend den adem stootte uit de angstig opengesperde neusgaten. Nog hield Van den Brunt de teugels. De weg was recht en hij hoopte, dat alles nog wel goed zou afloopen, want bij de fabriek zou stellig wel iemand zijn, die het dier tot staan bracht.

»Niet loslaten. Niet schreeuwen,« riep hij, om Annie moed in te spreken. En bang als ze was, zat ze toch maar doodstil.

Op het geluid van het naderende hollende paard kwamen de steenbakkersvrouwen angstig uit hun huizen. Al op een afstand zagen ze, wie het was.

»Van den Brunt,« zeiden ze medelijdend en ze keken nieuwsgierig naar zijn vrouw, die ook naar buiten gekomen was. Nauwelijks heeft deze gezien, wat er gebeurt, of ze gilt: »Annie«

't Meisje hoorde moeders stem, zag moeder en

Ze had niet ongehoorzaam willen zijn, ze dacht geen oogenblik bij wat ze deed, ze zag alleen moeder maar en op hetzelfde oogenblik sprong ze van den wagen.

Eenige seconden later springt de portier van de fabriek kordaat midden op den weg, slaat de armen uit, vlak voor het hollende dier, dat door den plotselingen schrik eensklaps tot staan komt. De vrouwen hebben den adem ingehouden: dat is een moedig stukje! Zal het paard aan Boomhousers greep gehoorzamen? Ja, zie maar. Rustig en zelfbewust leidt hij het trillende dier nu aan den teugel naar den stal. Daar dekt men het dampende dier zorgvuldig toe en sluit de staldeuren om het nu verder tot zich zelf te laten komen.

Boomhouwer heeft vroeger bij de maréchausées gediend en hij heeft dus heel wat verstand van paarden. Hij

schudt bedenkelijk het hoofd en zegt: »Dat zou ons ons bruintje wel eens kunnen kosten.«

Waarom komen de vrouwen, die toch straks allemaal uit hun huizen kwamen loopen, nu niet bij hem om zijn meening over het paard te vragen? Hij zou ze graag van alles vertellen, want het is niet de eerste keer, dat hij zoo iets bij de hand gehad heeft.

Ach, de vrouwen komen niet, omdat er daarginds zoo

iets vreeselijks gebeurd is. Wat Boomhouwer niet gezien heeft, weten zij: Annie van den Brunt is van den wagen gesprongen en ligt nu met een hevig bloedende wond aan het hoofd op den weg. Angstig kijkt ze rond en zoekt moeder.

Moeder is bij haar en vader ook en telkens en telkens probeeren die twee om haar op te tillen en naar binnen te dragen, maar als ze haar slechts even aanraken, schreeuwt ze van pijn. Een buurvrouw is op de fiets weggegaan om

den dokter te halen. Kwam die nu maar! Nu kan moeder niet anders doen, dan Annie's hoofdje afwasschen en wachten. O, wat duurt dat wachten lang! En al dien tijd ligt dat lieve kind daar op de straatsteen. Eindelijk daar komt de dokter en in zijn auto zit de wijkzuster, gelukkig. Ze hebben alles meegebracht, wat ze dachten noodig te hebben en nu tillen die geoefende handen Annie op de draagbaar. Voorzichtig, zachtjes en toch gilt ze nog zoo pijnlijk, dat de vrouwen huiverend in huis vluchten, om straks toch weer naar buiten te loopen om te weten te komen, wat de dokter gezegd heeft.

Als deze na eenigen tijd buiten komt, heeft hij een droeve boodschap achtergelaten. Een der vrouwen, die mee naar binnen is gegaan, om zooveel mogelijk te helpen, heeft het gehoord en nu vertelt ze het buiten.

»Inwendig in het ruggetje is er iets niet in orde. Voorloopig heel stil blijven liggen en morgen zou de dokter weer komen.«

Voorloopig heel stil liggen! De dagen waren tot weken geworden, de weken maanden, ja, nu was er al ruim een jaar voorbij en nog altijd moest Annie heel stil blijven liggen. Meestal was ze wel geduldig, maar soms, soms ging het lijden bijna boven haar krachten en dan was ze knorrig of verdrietig. Moeder wachtte. Immers had de dokter gezegd, dat het beter kon worden en ze volhardde in het gebed. God is immers machtig en Hij wilde misschien haar Annie eenmaal wel weer beter maken.

De vader was na dit alles een ander man geworden. Hij kon zich niet buigen voor Gods wil en er was opstandigheid in zijn hart. Daarbij kwam, dat hij zichzelf allerlei verwijten maakte. Had hij Annie maar niet meegenomen! Had hij haar maar vastgehouden, maar gegrepen, toen ze van den wagen afsprong!.... Niemand of niets kon hem troosten.

HOOFDSTUK II.

DE KLEINE ZIEKENBEZOEKSTER.

Hoe dikwijls hadden de moede oogjes dien Zondagmiddag den weg al opgekeken, hoe dikwijls had het zwakke stemmetje al aan moeder gevraagd, of Mien er nog niet aankwam.

Arme Annie! Als Mien niet kwam, zou dat voor haar zoo'n groote teleurstelling wezen en altijd was ze er maar bang voor, dat dit gebeuren zou. Zoo was het immers ook gegaan met de bezoeken in de week. O, toen Annie pas lag, kwam Mien vast alle dagen, soms zelfs wel tweemaal per dag. Toen miste ze haar vriendinnetje ook nog zoo heel erg. Maar dat werd al minder en minder en, al kon Annie het wel begrijpen, ze had er heel veel verdriet van. Ja, ze kon het begrijpen, dat die gezonde, vroolijke Mien niet altijd zin had om maar stil bij haar bed te komen zitten. Ze mocht er niet eens hard lachen en ze moest maar oppassen, dat ze niet tegen Annie's bed stootte, dat ze Annie niet vermoeide en dat ze rustig was.

Dat zou Annie vroeger zelf ook niet goed gekund hebben en daarom nam zij het Mien niet kwalijk. Maar ze kon er niet aan denken, dat het met de Zondagsbezoeken ook zoo gaan zou. Hè! vreeselijk verdrietig zou ze dat vinden! En toch.... telkens, als Mien wat later was dan anders, vreesde ze al.

Maar tot heden was het goed gegaan. Trouw kwam Mien vertellen, wat de juffrouw op de Zondagsschool verhaald had en overhoorde ze Annie den tekst en het versje, waarvan zij ook een briefje gekregen had.

De Zondagsschooljuffrouw beschouwde Annie nog als een leerling en ze gaf Mien ook altijd een kaartje mee voor een goed opgezegd versje en tekst. Nu had ze al bijna vijftig van die kaartjes, want ze leerde trouw, en

daar zou ze ook een boekje voor krijgen, net als de andere kinderen.

»Dag Van den Brunt, dag juffrouw, dag Annie,« klinkt het eensklaps en Mien komt de kamer binnenloopen.

»Dag Mien! Ik had je niet eens zien aankomen en ik lig al zoo lang naar je uit te kijken.«

»Toch ben ik het echt, hoor,« zegt Mien. Ze schuift een stoel genoeglijk dicht bij Annie's bed en vraagt: »Zullen we eerst het versje maar nemen?«

De eerste keeren hadden ze er wel wat om moeten lachen, als Mien zoo echt ging zitten om te overhooren, maar nu vonden ze het heelemaal niet vreemd meer. En vlot zegt Annie op:

Diepe wijsheid zijn uw paden,
Wijsheid zonder eind of paal
Zijn, o hooge God, uw daden,
Zijn uw wegen altemaal;
Zijn ze zuurheid, zijn ze zoetheid,
Wij aanbidden, zwijgen stil,
Want de wezenlijke Goedheid
Maakt het goed met dat Zij 't wil.

Annie's vader en moeder loopen den tuin wat in. Dat doen ze altijd, als Mien er is, want aan bijna niemand anders vertrouwt vrouw Van den Brunt haar meisje toe, ook niet voor enkele oogenblikken.

»Hoorde je wel, welk versje Annie daar opzei?« vraagt ze aan haar man.

»Diepe wijsheid zijn uw paden,« herhaalt hij en er is bitterheid in zijn stem.

Maar zonder bitterheid gaat vrouw Van den Brunt voort: »Want de wezenlijke Goedheid maakt het goed met dat Zij 't wil.«

»Maakt het goed,« valt Van den Brunt nu uit, »maakt het goed? Maar dit is niet goed. Wou jij soms goed

noemen, dat zoo'n onschuldig kind zooveel moet lijden? Waarom is dat? Waarom?»

»Dat weet ik ook niet. Maar wel moeten wij gelooven, dat God hiermede Zijn bedoeling heeft. Jij, die haar vader bent, zegt aan Annie ook niet altijd de reden van wat je doet. En toch heb je het goede met haar voor,« zegt vrouw Van den Brunt rustig.

»Ja maar, Annie is een kind en die zal later wel inzien, dat wat wij doen, uit liefde tot haar gedaan wordt. Maar ik ben nu al een volwassen mensch en ik begrijp niet, waarom dat vreeselijke moest gebeuren en ik heb toch mijn volle verstand.«

»Geen verstand genoeg, om Gods wegen te kunnen doorgronden. Wat is een menschelijk verstand vergeleken bij Gods almacht?»

Verwonderd kijkt Van den Brunt zijn vrouw aan. Wat is dat toch, dat ze zoo kalm berusten kan in de groote smart van hun leven? Ze heeft Annie toch even lief als hij.

»Als je er vrede mee hebt,« zegt hij iets minder somber, »waarom blijf je dan nog altijd bidden, of Zus beter mag worden?»

»Ik heb leeren zeggen: »Uw wil geschiede«. Je weet wel, na hoeveel strijd. Maar als het Gods wil mocht zijn ons meisje beter te maken, zou Hem de macht daartoe niet ontbreken.«

Tranen komen de goede vrouw in de oogen en ze wil maar weer liever naar haar zieke teruggaan. Van den Brunt blijft alleen nog wat buiten zitten: hij heeft te veel om te overdenken, hij kan niet dadelijk naar binnen gaan.

»En heeft je leerling alles gekend, Mien?« vraagt vrouw Van den Brunt bij het binnenkomen. Ze heeft de tranen weggeveegd en ze kijkt zoo opgewekt, als haar mogelijk is.

»O, heel best, juffrouw en ze heeft haar kaartje al gekregen,« zegt Mien gewichtig. »Nu heeft ze er al acht en veertig.«

»Prachtig. Nu zullen jullie wel een kopje thee willen hebben, denk ik.«

Nu, daar hebben ze wel zin in, vooral Mien.

»Mijn keel is heelemaal droog van het vertellen,« zegt ze.

»Van de zieke bij het badwater te Bethesda, Moeder, en we dachten natuurlijk allebei, hoe heerlijk het zou zijn, als de Heere Jezus ook zoo eens bij mij kwam.«

»De Heere Jezus is altijd bij je en Hij kan je nu nog wel beter maken. Dat weten jullie toch wel?«

Moeder Van den Brunt komt nu ook wat bij het bed zitten babbelen. Ze vraagt naar alles van de Zondags-school en van de gewone school, van Jan en van allerlei andere dingen. Ze weet, dat Annie het heerlijk vindt, als Mien er is en daarom doet ze haar best om het zoo gezellig mogelijk te maken.

»Ik blijf tot kerktijd,« zegt Mien. »Dan ga ik met de anderen mee, als die langs komen.«

»Is je moeder al beter?«

»Nog niet heelemaal. Vanmorgen is ze ook niet naar de kerk geweest en toen heeft ze zoo'n leven gehoord bij de nieuwe bureu! Hebt u ze al gezien?«

Neen, vrouw Van den Brunt noch Annie hebben iets van hen gemerkt.

»Dirkje zegt, dat er een meisje bij is van mijn leeftijd, dat had Jan gezien. Maar wat raar, om zoo geheimzinnig te doen, hè?«

Dat vinden Annie en haar moeder ook. Daar moeten ze hier op den Steenweg niet mee aankomen, want dat zijn de mannen onder elkaar niet gewend en de vrouwen ook niet.

Mien ziet de eerste kerkgangers voorbijgaan en ze staat op om afscheid te nemen.

»Was je maar beter,« zegt ze nog tegen Annie, »want vanavond is het thuis feest. We krijgen limonade en koekjes en we gaan natuurlijk ook zingen. Bertus kan mooi spelen! Maar dat kun je hier ook wel hooren! Mag het raam dan open blijven, buurvrouw, dan vraag ik of Bertus ook mag spelen: »Diepe wijsheid zijn uw paden.«

»Als het niet te koud wordt vanavond,« belooft vrouw Van den Brunt.

Mien neemt nu afscheid en gaat zich bij vader en de broers voegen om met hen naar de kerk te gaan.

En Annie is weer met haar moeder alleen.

HOOFDSTUK III.

DE NIEUWE BUREN.

Op de steenbakkerij, waar de vader en de oudste twee broers van Mien werkten, waren kort geleden twee nieuwe arbeiders gevraagd. Het was overal een slechte tijd en heel veel mannen hadden zich op de fabriek aangemeld. En nu waren de mannen van de fabriek nieuwsgierig, wat de nieuwe kameraads voor menschen zijn zouden, de vrouwen vroegen zich af, of de nieuwe buurvrouw prettig in den omgang zou zijn, en de kinderen....

Die waren benieuwd naar alles. Voor hen was het een heele geschiedenis, dat er nieuwe menschen aan den weg kwamen wonen.

Te mogen wonen in de huizen, die voor de steenbakkers gebouwd waren, maakte het al begeerlijk om arbeider aan »De Vooruitgang« te zijn. De kamers waren ruim en luchtig en er was een flinke tuin bij, waarin groenten en aardappelen verbouwd konden worden.

Het leven op de fabriek was ook best uit te houden. Natuurlijk moesten ze er werken en hard ook, maar de directie zorgde er voor, dat de verhouding van de werklieden onderling en van deze met haar zoo gunstig mogelijk was. En waar zorg of lijden was, toonden de directeuren altijd met daden, dat ze meeleeften. Daarvan zou ook Annie van den Brunt kunnen meepraten.

Ja, het leven op de fabriek was goed en het was wel

te voorzien geweest, dat er velen op de open gevallen plaatsen zouden afkomen. Uit al die liefhebbers waren er twee gekozen, die het meest geschikt leken om het werk te doen. 't Waren twee forsche gespieerde kerels, vader en zoon, en de werklieden, die hen gezien hadden, dachten ook wel, dat het er twee waren, die hun werk aan zouden kunnen.

Toen er enkele dagen vóór het in dienst treden nog geen verhuizing was geweest, begon men zich af te vragen, of ze zich soms teruggetrokken zouden hebben. En daar was me opeens 's Zaterdagsavonds laat de verhuiswagen gekomen en niemand had iets of iemand gezien. Behalve Jan Gerritsen dan! Maar zijn berichten waren nogal overdreven.

Toen kwam de Maandagmorgen. Tegen achten kwamen ook de nieuwe arbeiders hun huis uit en iedereen verwachtte, dat zij zich nu wel bij de andere zouden aansluiten. Maar neen! Slechts even beantwoordden ze al de morgengroeten, toen stapten ze naast elkaar de fabriek binnen.

Wanneer de vrouwen dien morgen elkaar ontmoetten, als ze even een kleedje klopten, of in den tuin wat boontjes plukten, dan was er maar één onderwerp om over te praten: de nieuwe bureu.

»'t Zal mij toch benieuwen, hoe ze straks doen, als de melkboer komt,« zegt vrouw Breemer, die ook vlak naast hen woont. Ze loopt met haar uitgeklopte mat in de eene en den mattenklopper in de andere hand den weg over en klampt met deze woorden vrouw Van de Pol aan. »'t Is wat moois,« gaat ze boos verder, »daar gaan ze me vanmorgen vlak langs me heen, ik zeg natuurlijk »goeden morgen«. En geen woord, mensch, geen woord!«

Vrouw Van de Pol schudt meewarig het hoofd: »Hoe kunnen de menschen zoo wezen! Dat is hier op den Steenweg nu nog nooit vertoond!«

»Misschien zijn ze wel te trotsch om te groeten!«

»Te trotsch!« roept vrouw Beekman uit, die ook even mee komt babbelen. »Ze moeten toch zeker even hard werken voor hun brood als wij!« En aan een vierde buur-

vrouw, 'die juist ook haar mat kwam uit-slaan, vraagt ze

»Wat zegt u nu, buur-vrouw, past het nu wel voor iemand hieromtrotsch te zijn?»

»Ik zeg niets, want ik weet niets,« zegt de nieuw aangekomene, »maar jullie schijnt er wel meer van te weten?»

»Weten doen we ook niets, maar we vragen ons alleen maar

af, wat er van de nieuwe buren te zien zal zijn, als de melkboer zoo dadelijk komt.«

»Daar is hij al, kijk maar!»

Ja, werkelijk, in de verte komt de melkwagen aanrijden.

De melkboer komt eens per dag uit de stad en, in plaats van bij alle menschen aan den Steenweg aan te bellen, gaat hij met zijn wagen staan ter hoogte van het middelste huisje ongeveer en daar blaast hij met veel drukte op zijn trompet. Dit is dan voor de vrouwen het sein om met haar kannen en pannen naar buiten te komen,

en behalve voor het melknemen vinden ze ook altijd nog wel even tijd voor een praatje. 't Spaart alzoo den melkboer heel wat tijd en het geeft de vrouwen gelegenheid elkander haar wederwaardigheden mee te deelen.

Dezen Maandagmorgen verbaast de melkboer zich er over, dat vóór hij nog getoeterd heeft, bijna alle vrouwen al naar den weg komen. Wel, wel, wat loopen ze ver! Heelemaal tot vóór het huisje, dat zoo lang leeg heeft gestaan. O, daar is zeker ook een nieuwe klant komen wonen. Nu, hoe meer hij verkoopt, hoe liever het hem is, want het gaat toch in ééne moeite door.

Maar dat valt den melkboer en de vrouwen leelijk tegen! Het huisje is en blijft gesloten. Reeds slenteren de vrouwen nog meer verbaasd naar huis terug, reeds wil de melkboer weer op den bok van zijn wagen springen en terug rijden, als plotseling de deur van het geheimzinnige huis wordt opengerukt.

Een meisje van een jaar of vijftien komt haastig met een groote pan naar buiten. Haar haar is ongedaan en haar kleeren zijn onfrisch en slordig. Met een schelle, onaangename stem roept ze: »Drie kan, asjeblieft.«

Ze kijkt onder het wachten brutaal rond, maar schijnt er niet aan te denken om iemand te groeten. Zoodra de melk is afgemeten geeft ze het geld, pakt de pan en gaat vlug het huis binnen. Nu zijn de vrouwen heelemaal verbluft.

»Zoo'n nest van een ding toch!« Als ze niet gauw aan het werk moesten, zou daar nog wel iets over te praten vallen. »Heb je nu ooit van je leven...!«

Maar de tijd dringt, want als de mannen om twaalf uur thuis komen, moet het eten klaar staan.

Trouwens de mannen zijn bij hun thuiskomst al bijna even verbaasd als de vrouwen.

Gerritsen zelf zegt er niets van, want hij houdt er niet van om over de burens te praten. Willem en Gerrit hebben echter den mond vol van het ongehoorde feit, dat de nieuwe

arbeiders absoluut geen notitie van de kameraads hebben genomen.

»Wel Jan,« zegt Willem, »nu ben ik al haast net zoo kwaad als jij, want buurman heeft mij ook niet gegroet. Zullen we er samen eens heen gaan en vragen hoe dat zit?«

»Dat zul je wel laten,« antwoordt Gerrit, die juist uit de keuken komt, waar hij zijn handen heeft gewasschen. De hoog opgestroopte mouwen laten een paar armen zien, die wel een vechtpartijtje zouden kunnen winnen.

»Zeg Vader, wat een kerels, hè?«

»Geweldig,« zegt vader, blij iets goeds van ze te kunnen vertellen. »Die moest je eens aan het werk zien, Moeder. Daar zal de directeur schik van hebben!«

»Ik wou, dat wij er wat meer schik van hadden,« vindt Willem. »Ik voorzie nog groote narigheid met die lui. Niet groeten en dan je naaste burens en op één fabriek! Maar ze moeten me niets in den weg leggen, want dan sta ik ze, al zijn het dan ook nog zulke reuzen.«

»Kom,« zegt vader gemoedelijk, »laten we nu eerst maar gaan eten, en maak nog maar geen vechtplannen, want ik wil hartelijk hopen, dat het daar niet toe komen zal.«

Toch was vader er zelf ook niet zoo gerust op, dat alles goed zou verlopen met de nieuwe burens, vooral niet, toen ze in de komende dagen hun houding in het geheel niet veranderden.

»Houd de kinderen maar uit de buurt, Moeder,« zei hij op zekeren avond. »Laten wij toch doen, wat we kunnen om zoo lang mogelijk den vrede te bewaren.«

Dit viel zelfs aan minder vredelievende burens dan de Gerritsens niet moeilijk, want het bleef bij stuurschheid van de nieuwe familie. Verdere reden tot onaangenaamheden gaf de familie Van Laar niet. Het duurde dan ook niet lang, of men praatte niet meer over hen, omdat er niets over hen te praten was.

Jan maakte nog lang een uitzondering, en hij scheen de beleediging, die het meisje hem eens had aangedaan,

maar niet te kunnen vergeten. Telkens kwam hij weer met berichten: »Moeder, dat meisje d'r haren hingen heelemaal los,« of: »Nu liep dat meisje zomaar op haar kousen den tuin in.« Maar op zekeren dag kwam hij verbaasd vragen: »Zou er bij de bureu heel geen moeder in huis zijn? Ik zie er nooit iemand anders dan dat meisje en de mannen. Ik wil er heelemaal niet meer naar kijken, want kinderen om mee te spelen zijn er toch niet en dat meisje, daar wil ik niets van weten.«

Eindelijk had dus het altijd gesloten huis ook voor hem zijn bekoring verloren.

HOOFDSTUK IV.

DE EERSTE VERANDERING.

De zomer was voorbij en het begon buiten al kaal en guur te worden.

Als de kinderen van den Steenweg 's morgens naar school gingen, riepen de moeders hun nog na goed de jassen dicht te maken en toch vooral om vier uur dadelijk naar huis te komen. Het werd nu veel te koud om bij de school te blijven spelen. Maar de jongens vonden het zelf heelemaal niet erg, dat het wat kouder werd. Hè, 't was juist lekker om zoo tegen den wind in te loopen, je werd er frisch en vroolijk van. Ze vergaten moeders raad ook wel eens en dan bleven ze toch tollen of voetballen. Maar nooit langer dan een half uurtje, want anders zouden ze vóór donker niet thuis zijn.

Voor de jongens van buiten kwam nu de tijd aan, dat ze in huis hun vermaak moesten zoeken, want met donker op den weg spelen, daar is geen aardigheid aan en dat zouden ze niet mogen ook.

Een vochtige, koude mist daalt neer en dempt het luid-

ruchtig geroes van de jongens, die uit school komen. Hè, wat is het nu onaangenaam buiten! Niemand denkt er nog aan een spelletje en allen spoeden zich zoo vlug als ze kunnen naar huis.

»De steenbakkers,« zooals de jongens van den Steenweg op school altijd genoemd worden, treffen het nu niet, dat ze zoover weg wonen. Huiverend trekken ze de jassen en de mantels om zich heen en gaan vlug op weg. Mien Gerritsen loopt voorop met een paar kleintjes aan de hand.

»Nu is het gauw winter en dan krijgen we weer Sinterklaasfeest,« roept Piet Jansen. Zijn vader is pas een goed jaar aan de fabriek en het vorig jaar heeft hij voor het eerst een Sinterklaasfeest meegemaakt, zooals de directeur dat alle jaren voor de arbeiderskinderen geeft. De ruime tractatie ligt hem nog versch in het geheugen en hij verheugt zich op de herhaling daarvan.

»En dan is het ook gauw Kerstfeest!« zegt een ander.

»En dan hebben we al vacantie en dan is het gauw Nieuwjaar en dan is de winter al weer gauw om!«

De andere kinderen moeten lachen om deze blijmoedige beschouwing. Mien keert zich om en zegt: »Een wonder dat je niet zegt, dat met Nieuwjaar meteen de zomer begint! Zoo gauw gaat het gelukkig niet, want dan waren de prettige dagen ook gauw om.«

»Kerstfeest bijvoorbeeld,« zegt Jan Gerritsen.

»Hè ja, heerlijk,« vinden ze nu allen.

»Weet je nog van verleden jaar, hoe fijn er toen verteld is?« vraagt Piet Jansen.

O ja, dat herinneren zij zich nog allemaal.

»Ik wou,« zegt Piet weer, »dat diezelfde mijnheer weer kwam om te vertellen. Die kon het, hoor!«

»Dat wou ik ook,« zegt Jan Sniijders, »maar dan moet het eens een verhaal zijn, dat ik begrijpen kan. Hier begreep ik niets van.«

»O, wat een domoor! Hij zat zeker naar de koekjes en de krentenbroodjes te kijken.«

Piet kan het nu nog heelemaal vertellen. »'t Was van een jongen, die fietste vlak langs den waterkant en toen viel hij er in en toen kwam er een man, of neen een vrouw en die Neen, het was toch een man, of«

De jongens moesten hartelijk lachen om Piets mooie navertellen.

»Kwamen ze soms allebei?« vroegen ze spottend, maar Piet zocht hulp bij Mien. Die zal het wel weten. Hij slaat haar met den leegen boterhammenzak op den rug en roept: »Toe Mien, help me eens op weg!«

Maar Mien zegt niets. Weet ze het soms ook niet meer? O ja, ze weet het verhaal nog heelemaal en zij zou zich er niet in vergist hebben, of het een man of een vrouw was, maar ze wil liever niet aan het Kerstfeest van de Zondagsschool denken, hoe vreemd het ook klinkt.

Hè, ze wordt er zoo verdrietig van, als ze er aan denkt, dat het dan de laatste keer zal zijn, dat ze naar de Zondagschool zal gaan. Ze heeft nu juist zoo'n aardige juffrouw, en het is altijd zoo'n prettig uurtje, en hoe zal het dan met Annie gaan, en o, o wat is het toch jammer!

»Loop dan toch wat door,« zegt ze nu ineens brommig tot Jan, die aan haar eene hand loopt.

Maar dat laat Jan zich niet zeggen. Hij loopt heelemaal niet langzaam en dat zegt hij dan ook tegen Mien met een diep beleedigd gezicht en hij voegt er bij: »Ik moet jou zelfs meetrekken. Maar dan laat ik je net zoo lief los, hoor! Ik kan er alleen ook wel komen.«

Hij voegt de daad bij het woord, rukt zich los en rent vooruit.

»Ik zal het aan Moeder zeggen, hoor Jan!« roept Mien hem nog na, want ze weet wel, dat die het heelemaal niet goed vindt, als ze niet samen thuis komen. Maar Jan holt door en nu is Mien haar gezag over de andere kleintjes ook kwijt. Ze willen allemaal Jan achterna. Gelukkig zijn ze bijna thuis en na nog vergeefs getracht te hebben het stelletje bij elkaar te houden, loopt Mien maar met de anderen mee en weldra zijn alle kinderen thuis.

Eindelijk dan zou het Kerstfeest van de Zondagsschool gevierd worden en met een beklemd hart loopt Mien aan moeders arm naar de kerk. Achter haar komen vader en kleine Jan.

Het is de eerste keer, dat de jongen het Kerstfeest

mee mag gaan vieren en zijn mond staat niet stil.

›Nu maar, ik durf best een tekst op te zeggen. Ik ken ze allemaal, die we geleerd hebben. ›Alzoo lief had‹

›Stil toch, Jan,‹ zegt vader, ›je moet zoo'n tekst maar niet op straat zoo uitschreeuwen. Wat moeten de menschen wel denken van zoo'n oneerbiedigen jongen!‹

›Maar ik ben heusch niet oneerbiedig, Vader.‹ Vertrouwelijk even aan vaders arm trekkend, voegt Jan hem fluisterend toe: ›Kleine Teuntje Prins kent de teksten niet goed en ze praat zoo zachtjes! Daar zou u niets van kunnen hooren. Maar, als ik een beurt krijg, moet u eens goed opletten.‹

Dat wil vader graag beloven en hij drukt Jan nog eens op het hart vooral stil te zitten en goed te luisteren.

›Dat doe ik altijd,‹ zegt hij trotsch. ›Vertellen is juist fijn! Heerlijk, hè Vader, vanavond! Anders moest ik nu al haast naar bed!‹

Dat late naar bed gaan is al mee een van de bekoringen van dezen avond, waarop hij zich al zoo lang verheugd heeft. Dan eensklaps in al zijn blijheid treft het hem, dat Mien zoo stil is.

›Heerlijk, hè Mien!‹ roept hij haar hartelijk toe. ›Wat zouden we krijgen?‹

Nu probeert vader toch om Jan eens aan het verstand te brengen, dat dát niet het heerlijke van het Kerstfeest is en hij praat met hem over de werkelijke vreugde van dat feest.

Mien geeft Jan geen antwoord. Zij denkt er dezen keer heelemaal niet aan, wat ze krijgen zullen. De laatste keer naar de Zondagsschool! Ze komt wat dichter tegen moeder aanloopen en kijkt haar eens aan met haar ernstige oogen.

Moeder drukt den arm van haar meisje wat stijver tegen zich aan. ›Wat word je al groot, Mien! En nu met April van school af en in een betrekking! Als Dirkje dan getrouwd is, heb ik toch 's Zondags en 's avonds weer een groote dochter thuis.‹

›t Zal zoo vreemd wezen om 's Zondags na kerktijd niet meer in de stad te blijven voor de Zondagsschool. Dan kan ik altijd met u meegaan naar huis.«

›Nu, is dat niet prettig?«

›Jawel, maar ik zou toch nog wel een poosje op de Zondagsschool willen blijven. Tot April bijvoorbeeld. Als ik in betrekking ga, dan zou ik er toch af moeten.«

›Ja, maar dat gaat nu eenmaal niet en dat is maar goed ook, want dan is de verandering in eens niet zoo groot.«

Mien gelooft dat wel, maar ze zou het er toch graag op wagen, afscheid nemen valt altijd moeilijk, en vooral van zoo iets prettigs.

Ze zijn nu de kerk genaderd. Vriendelijk schijnt het licht door de boogvensters op de sneeuw en het schijnt alle voorbijgangers te nooden om binnen te treden.

Uit de kerk klinkt een zacht stemmengegons op en elk binnenkomend kind wordt door hevig wenken van zijn klassegenuootjes al gauw van zijn plaatsje op de hoogte gesteld.

Een vriendelijke juffrouw wijst Gerritsen en zijn vrouw een plaatsje, van waar ze goed hun kinderen kunnen zien zitten.

Het wordt een heerlijk feest! De dominee vertelt het aloude en toch steeds weer nieuwe Kerstverhaal op zoo'n ontroerende wijze, dat ouden en jongen diep van de groote beteekenis van het heerlijk Kerstevangelie worden doordrongen. En prachtig sluit het daarbij aan, als nu uit alle kelen het schoone: ›Stille nacht, heilige nacht‹ weerklinkt.

Nu gaat de oudste Zondagsschoolonderwijzer een verhaal vertellen, dat uit den aard der zaak meer de jongeren boeit.

Daarna komt de dominee weer op den preekstoel, om de teksten te overhooren. Jan kijkt om naar zijn ouders, alsof hij wil zeggen: ›Nu goed opletten, want nu komt het.«

Elken keer, als de dominee een tekst vraagt, strekt Jan zijn rug en spert de oogen wijd open. Hij weet ze, hij kent ze allemaal! O, kreeg hij nu ook maar eens een beurt! En werkelijk . . .

»Wie kent nu een tekst, waarin voorspeld wordt, dat de Heere Jezus in Bethlehem zou geboren worden? Jij, Jan Gerritsen? Laat dan maar eens hooren!«

»En gij Bethlehem Efratha,« begint Jan, eerst wat beverig, maar met een forsche stem zegt hij dien heelen langen tekst zonder fout op.

»Best, kleine baas!« zegt dominee. En moeder kijkt vader eens aan en zegt: »Hij is toch eigenlijk nog maar zoo klein!«

Mien heeft geen beurt gehad. Bleekjes en zenuwachtig zit ze te wachten op het groote moment, dat de leerlingen, die de Zondagsschool gaan verlaten, naar voren moeten komen.

Als er koekjes worden rondgedeeld, worden ze geroepen, om maar vast voor den preekstoel te komen staan. Dominee staat voor hen en, als de kinderen stil zijn, worden die oudsten ernstig door hem toegesproken.

Hij wijst ze er op, dat er nu op zijn catechisaties gelegenheid is om verder in de Christelijke leer te worden onderwezen, maar dat ze nu groot genoeg geworden zijn, om in hun leven te toonen, dat ze den Heere Jezus kennen en liefhebben.

Elk kind krijgt een Bijbel, waarin dominee vooraan een tekst heeft geschreven. In den Bijbel van Mien staat: »Ken Hem in al uwe wegen en Hij zal uwe paden recht maken.« Als ze die woorden leest, is ze met haar heele hart besloten ze in toepassing te brengen ook.

Nu komt de uitdeeling en dan het afscheid. Mien bedankt allen, die haar op de Zondagsschool hebben onderwezen en ieder heeft een vriendelijk woord en een goeden wensch voor haar.

»Weet u, wat in mijn Bijbel staat?« vraagt ze, als ze kort daarna aan moeders arm naar huis wandelt. Zonder antwoord af te wachten, zegt ze nu den geheelen tekst op. »Er zijn veel mooie teksten,« zegt moeder, »maar jij hebt al een heel goeden getroffen.«

»En ik zal er wel naar doen ook.«

»Ja, ja, ik geloof best, dat je dat nu heelemaal meent, maar, meisje, je moet niet denken, dat je dat zoo maar in eigen kracht kunt ondernemen. Als God zelf je niet helpt, heb je aan al je goede voornemens niets. Alleen Zijn genade en Zijn kracht kunnen ons helpen om in Zijn wegen te gaan. Er is maar één ding, dat jij zelf doen kunt, weet je wel wat?»

Nog dichter komt Mien tegen moeder aanloopen en ernstig tot haar opkijkende, fluistert ze: »Bidden, hè Moeder?»

Liefkoozend drukt moeder haar meisje tegen zich aan en een tijd lang wandelen ze zwijgend verder.

Moeder denkt na en hoopt, dat Mien misschien reeds bezig is, met dat eene, dat bidden om Gods kind te mogen zijn en ze voegt haar gebeden bij die van haar dochttertje.

Achter haar klinkt weer vroolijk de stem van Jan.

»Drie krentenbroodjes, Vader! Zou Willem er ook een willen?»

»Dat denk ik wel. En je hebt hem er bovendien ook al een beloofd.»

»Ja maar, ze kunnen niet allemaal een heel krijgen, dan kom ik te kort. Of.... Mien moet ook de hare verdeelen. Zij heeft heelemaal niets gegeten. Alles zit nog in haar taschje.»

»En jij zou ook alles bewaren?»

»Ja, maar die koekjes braken zoo gauw! Toen heb ik die maar opgemaakt. Maar de sinaasappel zit ook nog in mijn zak.»

»Nu, dat is dan prachtig, hoor kerel. Maar weet je, wat ik nog beter vind, dan al de snoeperij? Dat jij zoo mooi dien tekst hebt opgezegd. Daar was vader nog eens blij om, want morgen is al je lekkers op, maar dat andere, zie je, dat blijft.»

HOOFDSTUK V.

DE FAMILIE VAN DER STAD.

»Ziezoo, dat is klaar,« zei mevrouw Van der Stad, terwijl ze de kamer binnentrad, waar haar man bij den haard de krant zat te lezen.

Hij wendde zich dadelijk om en vroeg: »Slaapt hij? Heerlijk, hoor! Slapen en eten, daar moet hij van groeien.« Spijtig voegde hij er even later aan toe: »Ik zal van dat groeien voorloopig wel niet veel zien, helaas. Wel, ik ben haast bang, dat ik mijn zoon niet meer herkennen zal, als ik terugkom.«

»Dan is hij al haast een half jaar,« zei mevrouw, gelukkig. »En dan zul je eens zien, hoe lief hij geworden is. Hè, ik wou, dat je nog maar niet weg moest!«

Haar gezicht betrok en, terwijl ze naast haar man ging zitten, greep ze maar gauw een krant, om niet te laten merken, dat haar de tranen in de oogen kwamen.

Maar haar stem had haar al verraden en haar man zei vriendelijk: »Neen, vrouwtje, nu niet lezen op den laatsten avond, dat ik thuis ben. Kom nu eens gezellig bij mij zitten, want we moeten ook nog een en ander bepraten.

Ik zou zoo graag willen, dat je, vóór ik wegga, toch maar besloot om een dienstmeisje te nemen. Heusch, je kunt er niet buiten, want anders moet je alle avonden alleen zitten, nu je niet meer uit kunt gaan, zooals vroeger. Ja, die kleine Wim is toch eigenlijk maar een groote lastpak.«

Het was wel aan het gezicht van mijnheer Van der Stad te zien, dat hij niet meende, wat hij zeide.

Hun grootste schat een lastpak! Het was nu juist vijf weken geleden, dat Wim, hun eerste kindje, geboren was en wat hielden ze er beiden veel van.

Ja, het was waar, mevrouw was nu voortaan gebonden om thuis te blijven. Ze kon niet meer, zooals vroeger, visites

maken en uit logeeren gaan, als haar man op reis was. Maar ze beschouwde dit niet als een opoffering! Ze zou zich graag veel grooter genoegens ontzegd hebben, want waar zou ze nu liever zijn dan thuis, waar haar kindje was? Dit begreep haar man wel, maar hij gevoelde ook, dat de eenzaamheid toch niet mee zou vallen, vooral niet gedurende de lange avonden.

Mijnheer Van der Stad was stuurman op de groote vaart en hij maakte reizen naar Oost- of West-Afrika, die meestal vijf à zes maanden duurden.

»Toe,« begon hij weer, »je moest het maar doen, Martha.« En, toen hij zag, dat zijn vrouw bezwaren wilde gaan opperen, weerde hij af: »Ja, ik weet wel, dat je het best met de hulp van de werkster af kunt, maar daar heb je 's nachts en 's avonds niets aan en dan moet er juist iemand wezen, die je gezelschap houdt. Verbeeld je nu eens, dat de kleine jongen ziek werd. Wien zou je dan om den dokter moeten sturen?«

Dit laatste argument gaf voor het jonge moedertje den doorslag. Ze rilde bij de gedachte alleen.

»O, dat zou vreeselijk wezen! Nu, dan zal ik het toch maar doen, Willem. Ik zal dan wel eens aan Vader gaan vragen, of hij soms een meisje in de hoogste klas heeft, die met April van school gaat en een dienst zoekt. Dan weet je, wat voor meisje je krijgt en anders weet je maar nooit, wie je in huis haalt.«

Haar man vond het 't beste om maar geen gras over dit besluit te laten groeien en zei: »Dan moest je dat nu meteen maar even gaan doen, Martha, want, als ik weg ben, kun jij zoo moeilijk de deur meer uit.«

»Nu, dezen laatsten avond de deur uitgaan?«

»Ja, dat kan nog net even. 't Is nu kwart over zevenen, halfacht ben je daar, dan kun je alles op je gemak bespreken en je bent nog om halfnegen terug. Dan hebben we nog een heerlijken langen avond, want we gaan toch niet vroeg naar bed, wel Martha?«

»O, neen, als het voor jou niet hindert? Ik kan morgen zoo vroeg gaan, als ik maar wil.«

Mevrouw haalde vlug hoed en mantel en terwijl ze zich aankleedde, zei ze nog: »Willem, je moet goed op-letten, of hij soms ook huilt, hoor!«

»En dan? Ik mag hem toch immers niet uit zijn ledikantje halen?«

»Neen, maar dan moet je toch maar even boven gaan kijken, hoor? Zul je het heusch doen?«

Mijnheer beloofde alles. Hij zou heusch dadelijk naar boven gaan, als Wimmie huilde en hij zou hem heusch niet uit zijn bedje halen.

»Ik zal net zoo lang naar hem kijken, tot hij weer inslaapt,« zei hij en vóór hij de deur achter zijn vrouw dicht deed, vroeg hij haar nog om vooral gauw terug te komen.

Vlug liep mevrouw een paar straten door en weldra was ze bij de school. Daarnaast woonde haar vader, mijnheer Zwart, die hoofd van de school was. Daar belde ze aan. Bijna onmiddellijk werd de deur geopend door een vriendelijke, grijze dame, die vragend keek, wie daar toch wezen kon.

Haar verwondering veranderde in blijdschap, toen ze haar dochter vóór zich zag staan.

»Wel kind,« riep ze uit, »hoe kom jij nog zoo in den avond hier? Er is toch niets met Willem of met het kleintje?«

»Wel neen, moeder, gelukkig niet. Ik kom maar eens even wat vragen. Is vader thuis?«

Nog vóór mevrouw Zwart antwoord kon geven, ging de huiskamerdeur open en keek de oude heer zelf om den hoek.

»Dan heb ik het toch goed gehad,« zei hij, »toen ik meende jouw stem te hooren. Maar ik kon haast niet gelooven, Martha, dat jij het was. Thuis is toch alles goed, hoop ik?«

De ouders hadden hun dochter mee naar de kamer genomen en ondanks haar beweren, dat ze geen tijd had, moest ze toch even rustig gaan zitten.

Mevrouw Van der Stad vertelde nu maar dadelijk, wat de eigenlijke reden was van haar bezoek: hoe haar man

er op stond, dat ze een dienstmeisje zou nemen, en dat zij er nu zelf ook wel heel veel voor voelde. Maar ze wilde dan ook graag weten, dat ze een net meisje kreeg en daarom kwam ze vragen aan Vader....

Wat is die vader toch een goede man! Hoe vriendelijk keek hij nu zijn dochter aan! Ja, ze was nu getrouwd en had al meer dan een jaar geleden den huiselijken kring verlaten, maar ze hield een plaats in zijn hart, even groot als vroeger.

Met veel belangstelling had hij zitten luisteren en telkens had hij instemmend geknikt. Neen, zeker niet, ze moest niet alleen met het kindje in huis blijven, als haar man weer naar zee was! En in stilte was hij zijn schoonzoon er dankbaar voor, dat die deze aangelegenheid nog in orde had gemaakt vóór hij wegging.

Jammer nu maar, dat er in de klas, die van school zou gaan, bijna geen meisjes zaten, die een dienst zochten.

»Ik weet er werkelijk geen een,« zei hij peinzend.

»Vroeger gingen al de meisjes van deze school bijna dienen. Nu niet meer. En ze waren er vroeger toch niet minder om! Ik ken er nog zooveel, die het nu heel goed hebben.«

Hij staarde peinzend voor zich uit. Zag hij ze op dat oogenblik weer vóór zich, al die jonge meisjes, die in de stad gebleven waren en die hem nog telkens, nu ze al jaren van school waren, kwamen opzoeken, als ze in moeilijkheden waren? Of dacht hij aan die oud-leerlingen, die nu dienstmeisje waren bij kennissen, één zelfs in zijn eigen huis en die het nog altijd zoo prettig vonden om herinneringen op te halen uit den onvergetelijken schooltijd?

»Kom Vader, geef Martha nu eens raad!«

Och ja, hij moet hier toch niet zitten droomen, want zijn dochter heeft haast.

»Ik zal het morgen nog eens onderzoeken,« zegt hij, »maar ik geloof eigenlijk, dat Mien Gerritsen de eenige is, die gaat dienen. En dat zal dan wel niet voor dag en

nacht zijn, want ze is nogal jong. Je weet wel, Moeder, dat jongste zusje van Dirkje.»

»O die? Nu Martha, daar zou je een net meisje aan hebben. Dirkje was ook zoo geschikt en het speelt mij genoeg, dat ze is gaan trouwen. Ze komt me nog altijd

's Zaterdagsmiddags een paar uur helpen en dat zou ik niet graag willen missen. Toe Vader, je moet maar eens probeeren om Martha aan dat meisje te helpen. Dat zou al heel mooi wezen!«

»Hè ja, Vader, probeer u het eens, want voor het zware werk kan ik dan de werkster houden,« zegt nu mevrouw Van der Stad, terwijl ze opstaat om naar huis terug te gaan.

»Ik Zal mijn best doen, hoor! En als ze komt, zal ik haar eens heel goed op het hart drukken om goed voor mijn kleinzoon te zorgen,« zegt mijnheer Zwart op vaderlijken toon.

Hij trekt nu ook zijn jas aan, zet zijn hoed op en gaat mee met zijn dochter, om haar thuis te brengen. Mee naar binnen gaan wil hij echter stellig niet. »Ik heb al afscheid van Willem genomen,« zegt hij, »en jullie zult vanavond samen nog wel van alles te regelen hebben. Maar,« en hij tikt haar vertrouwelijk op den arm, »pak den kleinen man maar eens van me.«

Die grootvader! Hij is wat mal met zijn eersten kleinzoon!

HOOFDSTUK VI.

EEN MOEILIJKE BESLISSING.

De Bijbelsche geschiedenisles is afgelopen. Mijnheer heeft de taalboekjes rondgedeeld en alle kinderen uit de zesde klasse van de school van mijnheer Zwart zitten te wachten, welke les er zal worden opgegeven.

Daar gaat zachtjes de deur open en het hoofd der school komt binnen. Zijn oogen gaan zoekend langs de rijen en het geeft een stille rust, dat er niets gebeurd is, want wie iets op zijn geweten heeft, krijgt het al gauw benauwd bij dien doordringenden blik.

Wat is er dan?

De jongens hebben vóór schooltijd rustig geknikkerd, de meisjes hebben heerlijk gesprongen en niemand is zich bewust, dat hij iets strafbaars gedaan heeft. En toch.... mijnheer Zwart zoekt iemand! Maar als ze hem goed in de oogen zien, in die oogen, die zoo heel streng kunnen kijken, dan zien ze wel, dat hij nu niet iemand zoekt, die straf heeft verdiend.

»Ha,« klinkt nu zijn stem opgewekt, »heb ik je daar eindelijk! Jij bent zoo klein, dat je tusschen de vriendinnen wegduikt! Kom eens hier, Mina Gerritsen en vraag aan mijnheer, of je even met mij mee mag.«

Ze is heel niet bang, die Mien, als ze even later bij mijnheer Zwart in zijn kamer staat. Ze vindt het juist wel leuk, dat zij mee mocht. Mijnheer gaat zitten en dan vraagt hij heel vriendelijk: »En Mina, ga jij nu met April ook van school af?«

»Ja mijnheer!«

»En ga je dan in een betrekking?«

«Ja mijnheer. Voor dagmeisje.«

»Zoo, zoo. Is je moeder al besloten om je enkel voor den dag te laten gaan?«

»Dat wou Moeder wel liever.«

»En jij zelf?«

Even aarzelt Mien. Dan slaat ze de oogen neer en zegt bedeesd: »Ik zou ook wel liever 's avonds bij Moeder wezen, mijnheer.«

De hoofdonderwijzer ziet glimlachend het meisje aan, dat er zich nu haast voor schaamt om te bekennen, dat ze 's avonds nog graag bij moeder wil wezen. Neen, hij wil niets forceeren, want zelf vindt hij haar toch ook nog wel wat klein, om haar ouderlijk huis al heelemaal te verlaten. Hij zal het aan de ouders overlaten.

»Wil je vragen, of je moeder eens bij me komt, als ze weer eens in de stad is, Mina? Ik zou haar graag eens willen spreken.«

»Moeder komt ons net vanmiddag halen, om bood-

schappen te gaan doen,« zegt Mien glimlachend. En verwoutwelijk voegt ze er aan toe: »We gaan schortengoed koopen voor mij!«

»Wel, dat treft al heel mooi, dan zal ik haar wel zien. Ga jij nu maar gauw weer naar je plaats. En goed je best doen, hoor!«

»Leuk toch, zoo'n praatje met mijnheer Zwart,« denkt Mien, terwijl ze opgewekt weer aan haar werk gaat. En den heelen dag denkt ze verder, wat mijnheer toch wel met haar moeder te bespreken zal hebben.

Om vier uur staat vrouw Gerritsen vóór de school op haar kinderen te wachten. Als de deur opengaat komen de eersteklassers er het eerst uit. Jan voorop. Hij springt op moeder toe en zonder haar te groeten roept hij: »Moeder, u moet bij mijnheer Zwart komen! Dat heeft Mien me verteld, toen we onze boterham opaten.«

Juist komt mijnheer nu zelf naar buiten en vraagt aan vrouw Gerritsen, of ze even met hem mee wil gaan.

In zijn kamer gekomen vraagt hij haar, of ze Mien voor dag en nacht zou willen laten dienen bij zijn dochter.

Vrouw Gerritsen frons^t de wenkbrauwen, als ze dat hoort. Mien voor dag en nacht weg? Zoo van school in een heelen dienst? Toch is er in het voorstel ook wel iets, dat haar aantrekt. Immers dan zou ze er zeker van zijn, dat haar docht^ertje in goede handen was en dat is ook heel wat waard. Het is alsof ze hardop denkt, als ze zegt: »Het zou een beste betrekking wezen. Ik ken mevrouw nog wel van toen ze jong meisje was. En zwaar zou ze het er niet hebben, want het is maar een klein huis. Maar nacht en dag weg.... Ik moet er eerst eens met mijn man over praten, mijnheer. Dan zal ik het u morgen wel laten hooren.«

Vrouw Gerritsen is opgestaan. De kinderen wachten en ze moet nog een paar boodschappen doen en om zes uur, als de mannen thuis komen, moeten de boterhammen klaar zijn en de koffie gezet. Maar zoo gauw wil mijnheer Zwart

haar niet laten gaan. Hij kent de familie zoo goed, alle kinderen heeft hij op school gehad en hij wil nu van allen wat weten.

Hij vraagt, of Willem en Gerrit het goed maken op de fabriek en hoe het met Bertus gaat.

Bertus was de minst sterke van de zes jonge Gerritsens. Toen hij nog klein was, was het hem al aan te zien, dat hij niet geschikt was voor zwaar lichamelijk werk. Daarom hadden de onderwijzers hem geholpen om geplaatst te worden op de Kweekschool voor onderwijzers. Het doet zijn moeder nu goed te kunnen vertellen, dat zijn laatste rapport heel mooi geweest is en dat de heeren van de Kweekschool tegen haar man gezegd hebben, dat hij stellig het volgende jaar slagen zou, als hij zoo zijn best bleef doen. Tranen komen haar in de oogen, want de zwakke, stille jongen is haar bijzonder lief.

»Kom,« zegt mijnheer Zwart, »ik zal u niet langer ophouden, want dan wordt Janbaas ongeduldig. Dat is me er eentje! Wat een draaitol! Hij brengt ons wel eens ten einde raad.«

Vrouw Gerritsen glimlacht en zegt:

»Ja, hij is een praatjesmaker, maar kan het wel anders, mijnheer, bij al die grooten? Ze verwennen hem allemaal. Ik hoop maar, dat u nooit leelijke streken bij hem ontdekt hebt?«

Maar hieromtrent stelt mijnheer Zwart haar gelukkig gerust.

In de gang zegt ze, nog bezig met het besluit dat ze nemen moet: »Het is zoo moeilijk, mijnheer, om ze los te laten en de wereld in te sturen. We zouden ze maar het liefst in onze armen houden en zoo bij den Heere Jezus brengen. Maar dat gaat nu eenmaal niet.«

Mijnheer weet dat ook wel. Hij heeft het zelf meer dan eens ondervonden, maar hij weet ook, dat er Een is, die beter voor de kinderen zorgt dan hun vader of moeder dat kunnen.

»Neen,« zegt hij, »dat kan niet. Gelukkig maar, juffrouw

Gerritsen, dat we weten: wij laten ze wel los en moeten ze dikwijls uit het oog verliezen, maar God houdt ze vast en Hij waakt over ze. We behoeven nooit bezorgd te wezen voor onze kinderen, als wij ze maar biddend aan God opdragen.«

Als Moeder een uurtje later met Mien en Jan op den Steenweg loopt, is Jan de eenige, die druk praat. Moeder is al maar bezig met wat ze zoo straks met mijnheer Zwart besproken heeft en Mien moet maar steeds denken, dat dit nu wel de laatste keer zal zijn, dat Moeder haar uit school gehaald heeft.

»Als Mien van school af is,« zegt Jan, »ga ik bij de groote jongens loopen. Ik zou je danken, om Teuntje vast te houden. Je schiet niet op. Neen, met de groote jongens, dat is fijn! En als ze een bal hebben, schoppen we op de beurt en je bent in een wip thuis.«

Hij wil het eens voordoen, met een koolstronk, die op den weg ligt, maar moeder houdt hem vast.

»Hier blijven, Jan,« zegt ze. »En ik zal je wel zeggen, als het zoover is, met wien je mee moet gaan, als Mien van school af is. Jij bent nog veel te klein voor de groote jongens.«

»Te klein?« roept Jan verontwaardigd. »Ik te klein? En ik kan nog harder loopen dan Gerrit en haast wel net zoo hard als Klaas.«

»Niet waar, hoor Moeder,« brengt Mien hier tegen in. »Ze hebben hem wel eens tusschen hen in genomen op de speelplaats, maar op den weg heeft hij nooit om het hardst met ze geloopt. Zeker met dien grooten Klaas van Dam!«

»Wel waar....!«

»Stil nu, Jan,« zegt moeder. »Jij mocht op den weg niet gaan draven, want ik heb je altijd gezegd, dat je bij Mien moest blijven. Kom, laten we er maar een stapje opleggen, anders zijn Vader en Gerrit en Willem nog eerder thuis dan wij.«

Wel hadden de kinderen onderweg aan moeder gevraagd, wat mijnheer Zwart te zeggen had gehad, maar ze had het niet verteld. Onder het boterhameten zei Jan, dat moeder bij mijnheer Zwart was geroepen. »Zeker voor Mien, want ik had niets gedaan.«

Moeder liet toen wel blijken, dat ze er aan tafel niet over spreken wilde en toen nam niemand meer notitie van Jan, ook niet, toen hij knipoogde en op koddige wijze met het hoofd in Miens richting wees.

Toen de kleinsten naar bed waren en de grootsten nog wat wandelden, stak Vader zijn pijpje op en vroeg:

»En wat was er nu, Moeder?«

Moeder vertelde, wat mijnheer Zwart had voorgesteld en vroeg, wat vader er van zou denken.

Hij dacht er al net zoo over als moeder: er was wat tegen en ook wat voor te zeggen. Ze praatten lang samen, maar konden niet tot een besluit komen en eindelijk zei vader: »We moeten er maar eens over slapen en bidden of God ons wijsheid wil geven, zoodat we weten, wat we doen moeten.«

Den volgenden morgen was het besluit genomen. Eigenlijk was het toch zoo erg niet, als Mien 's avonds niet thuis kwam en 's winters was er zelfs veel voor. Als ze een vrijen avond had, kon ze naar Dirkje gaan, die nu ook in de stad woonde. Het was toch zoo'n veilige gedachte te weten, dat het meisje in een Christelijke omgeving kwam en toen de mannen 's morgens vertrokken waren, schreef moeder maar gauw in een briefje aan mijnheer Zwart, dat ze zijn voorstel aannam. Ze zou zelf nog wel eens naar mevrouw Van der Stad gaan, om alles te regelen.

Toen vertelde ze alles aan Mien, die er heel blij om was. Ze verheugde zich er op om het kleine kindje te zien en mevrouw zelf kende ze ook wel en ze vond haar altijd al zoo'n lief mensch.

Even huiverde ze bij de gedachte heelemaal van huis te gaan. Maar ze zou 's Zondags toch wel eens naar huis mogen en met verjaardagen!

En zelf geld te verdienen, dat was ook heerlijk! Moeder had gezegd, dat ze er nog maar niet met de meisjes van school over moest praten, maar anders....

HOOFDSTUK VII.

VOOR DAG EN NACHT IN DIENST.

Het zonnetje schijnt vriendelijk in de huiskamer van mevrouw Van der Stad. Met de gordijntjes open staat het rose wiegje voor de tuindeuren om de lekkere warmte op te vangen, maar het kindje, dat rustig ligt te slapen, merkt er niet veel van.

Op den grond naast de wieg ligt een groote hond met uitgestrekte pooten rustig te slapen. Een mooi dier, maar heel vriendelijk ziet hij er niet uit. En als je goed oplet, slaapt hij niet! Telkens gaan de oogleden half open en de groene schitteroogen kijken even, of alles nog wel veilig is.

Probeer maar niet om het wiegje aan te raken! Juno zou niet blaffen, want daar wordt zijn kleine baasje wakker van, maar hij zou al brommend je even zijn witte tanden laten zien. Neen, het is maar veel veiliger om uit de buurt van het wiegje te blijven.

Mevrouw is bezig met stof afnemen en telkens loopt ze even naar het venster in de voorkamer om de straat in te zien.

«Ze komen er nog niet aan, Juno,» zegt ze, »maar het zal nu toch wel niet lang meer duren. Vind jij het ook zoo gezellig om er een huisgenootje bij te krijgen? Zul je niet al te trouw zijn en haar niet aan het schrikken maken met je geweldig geblaf?»

Ze kijkt al pratend in het wiegje en er komt een blijde glimlach op haar gezicht, als ze ziet, hoe rustig haar kindje ligt te slapen. Dan strijkt ze Juno over den kop en zegt: »Pas maar op het kleine baasje, hoor! Help jij de vrouw maar goed.»

Juno staat op, schudt den kop en ziet de vrouw aan. Hoe moet hij dat nu opvatten: goed op den jongen passen

en niet blaffen? Niet blaffen tegen vreemde menschen, die misschien zijn klein baasje kwaad zouden willen doen! Bijten zou hij ze, als ze het maar even waagden! En als er juist gebeld wordt, gaat hij met haar mee tot de kamerdeur en bromt daar eens, alsof hij de binnenkomenden wil waarschuwen.

Mevrouw opent de voordeur en daar is vrouw Gerritsen met Mien. Ze moeten maar in de kamer komen.

»Stil Juno,« zegt mevrouw. »Goed volk! Ga gauw liggen!«

Nu, dat wil hij wel doen, maar vlak bij de wieg dan. Mevrouw stelt Mien gerust. Ze behoeft heusch niet bang voor den hond te wezen.

»In 't eerst moet je wat met hem oppassen,« zegt ze, »maar als hij eenmaal aan je gewend is, doet hij je niets en dan gaat hij op jou ook passen.«

Toch gaat Mien nog maar vlak bij moeder zitten. 't Is alles zoo vreemd vandaag en in haar keel heeft ze zoo'n raar gevoel. Vanmorgen al en toen kon ze er heel niet van eten. Moeder bespreekt een en ander met mevrouw en ze is heel blij, dat de werkster blijft komen, voor het zwaarste werk. Nu zal Mien het best afkunnen.

Vóór vrouw Gerritsen heen gaat, moet ze eerst nog even het kamertje van Mien zien.

Wat een lief slaapkamertje is het! Het is vlak naast de slaapkamer van mevrouw en het heeft een raam, dat in den tuin uitziet.

Mien komt nu ook wat los. »Wat een lief kastje!« zegt ze.

»En kijk, Moeder, op deze foto staat de school.«

Moeder helpt om het linnengoed in het kastje te leggen en ze hangt den Zondagschen mantel en jurk achter een gordijn, dat daarvoor in een hoek is aangebracht. Nu neemt ze uit den koffer een plat pakje, dat Mien nog heelemaal niet gezien had. Ze maakt het open en er komt een schilderijtje uit, dat ze boven Miens bed hangt.

»De oogen des Heeren zijn in alle plaatsen, beschouwende de kwaden en de goeden,« leest Mien nu en ze

begrijpt, dat moeder haar hiermee nog eens blijvend wil herinneren aan wat zij en vader haar gisteren onder het oog gebracht hebben.

Ze slaat haar armen om moeders hals en zegt: »Ik zal het nooit vergeten.« En dan wordt het haar te machtig. Ze legt het hoofd aan moeders borst en barst in snikken uit.

Moeder laat haar maar stilletjes uithuilen. Dan zegt ze: »Ziezoo, nu moet ik gaan. Nu niet verdrietig wezen, maar dankbaar, dat God je de kracht en de gezondheid geeft, om je eigen brood te verdienen.«

Moeder kust haar meisje, dan neemt ze afscheid van mevrouw en Mien vraagt, wat ze nu doen moet.

Mien vindt het prettig, dat ze niet alleen in de keuken moet eten, maar toch heeft ze niet zoo heel veel trek.

»Dat zal wel komen,« zegt mevrouw, »als wij elkaar eerst maar wat beter kennen.«

Nog steeds ligt kleine Wim te slapen. Mien heeft al eens een paar keer geprobeerd om in de wieg te kijken, maar 't is haar niet gelukt: Juno is op zijn post.

Nu komt er leven in de wieg. Zachte geluidjes doen vermoeden, dat het kindje gaat ontwaken en ja, daar gaan de dekentjes omhoog, twee kleine armpjes beginnen te bewegen en een zacht geschrei klinkt door de kamer.

Juno is opgestaan en kijkt de vrouw strak aan. »Hoor je niet, dat het baasje wakker is?« schijnt hij te vragen.

»Nog even de kopjes wegzetten, dan mag je er uit, kleine ongeduld!« zegt mevrouw.

Mien is klaar met afwasschen. Ze pakt haar teiltje op en wil naar de keuken gaan, maar mevrouw zegt: »Neen Mien, nu mag je niet weggaan, want nu moet je eerst eens kennis maken met onzen kleinen Wim.«

Ze gaat naar de wieg en als het ventje zijn moeder ziet, begint hij harder en droeviger te huilen. Zoodra hij van het bedje getild wordt, is hij echter stil.

De kleine knuistjes wrijven eerst in de oogjes, omdat het licht zoo vreemd aandoet, maar na eenige oogen-

blikken kijkt Wim rustig rond naar al het moois: den zonneshijn, de bloemen, den spiegel, Juno en Mien.

Mien is dichterbij gekomen. O, wat een lief kindje is het!

›Wat een lieve oogjes,‹ zegt ze. ›En die kleine vingertjes! Durft u die wel te wasschen?‹

Met samengetrokken wenkbrauwjes slaat het kindje Mien gade en dan eensklaps, als merkte hij, dat hij daar een nieuw vriendinnetje gekregen heeft, lacht hij haar toe en doet zijn best de liefste geluidjes te maken.

Nu is Mien verrukt.

›Mag ik hem even vasthouden?‹ vraagt ze en al haar verlegenheid is in eens weg.

Maar mevrouw durft het niet te doen om den hond. ›Straks, als Juno weg is,‹ zegt ze, ›want ik ben bang dat hij je nu zou bijten.‹

Den volgenden avond is juffrouw Gerritsen even naar de familie Van den Brunt gegaan. Mien heeft een brief geschreven en daarin vroeg ze, of moeder haar groeten aan Annie wil overbrengen. Nu gaat haar moeder maar even den heelen brief voorlezen: daar zal Annie schik van hebben, vooral omdat Mien allerlei lieve dingen schrijft van het kleine kindje.

›'t Is een wonder,‹ zegt vrouw Gerritsen, ›wat zoo'n jong kindje al een invloed heeft. Toen ik wegging, was het heelemaal mis met Mien en ik was al half bang, dat ik haar terug zou krijgen, zóó schreide ze. En daar heeft ze me gisteravond dezen opgewekten brief geschreven. Ik ben toch maar blij, dat ze daar naar toe is gegaan.‹

Ze praat nog wat met de burens, ze belooft Annie, dat ze weer zal komen, als er een brief is en dan gaat ze weer naar huis. Vrouw Van den Brunt loopt mee tot het hekje en daar praten de vrouwen nog even. En vrouw Gerritsen ziet wel, dat het verdriet dezen dag weer bijzonder zwaar drukt bij deze diep beproefde moeder.

Ach, het was heel [treurig voor Annie, om Mien naar haar betrekking te zien gaan.

»Moeder,« riep ze, »moeder, ik wil ook dienen! Waarom moet ik altijd ziek zijn? Ik wil niet altijd liggen, ik wil loopen en spelen en werken«

Meer en meer wond ze zich op, zoodat ze de laatste woorden uitgilde en 't kostte haar moeder heel wat moeite om haar stil te laten liggen.

Eindelijk gelukte het haar om het meisje te kalmeeren, maar ze bleef stil en verdrietig. Om twaalf uur, toen vader thuis kwam, merkte die het dadelijk. Toen ze haar vader gedag kuste, zooals anders, sloeg ze haar armen om zijn hals en zei: »k Wou toch zoo graag loopen, Vader!«

Ze klaagde maar zelden tegen haar vader, want ze voelde wel, dat hij dikwijls tegen zijn kruis in opstand kwam en dat moeder en zij hem eigenlijk moesten troosten. Maar nu was het haar te veel. Vader zou haar wel begrijpen, hij vond het immers ook altijd zoo vreeselijk, hem moest ze het nu zeggen, juist hem. Ze klemde de kleine, tengere armpjes om vaders hals en ze wou hem niet loslaten.

»Vadertje,« riep ze maar, »ik wil loopen! Ik wil werken! Ik wou zoo graag! Waarom . . . ?«

Dat was te veel voor Van den Brunt. Ja, waarom, waarom?

Dat was het juist, wat hij zich had afgevraagd, nu al bijna twee jaar. En nog wist hij er geen antwoord op en in zijn ziel was de ontevredenheid nog grooter geworden.

Bijna wild rukte hij zich uit Annie's armpjes los, hij viel op een stoel bij de tafel en liet het hoofd op de armen rusten.

»O God,« riep hij, »waarom moet dat kind ook zoo lijden?«

Vrouw Van den Brunt wist niet wat ze moest zeggen en toen was het Annie zelf weer, die te hulp kwam. Zij gevoelde zich schuldig, omdat het door haar toedoen was, dat haar vader daar nu zoo zat.

»Ik zal het niet meer zeggen,« zei ze. »Ik zal weer stil zijn en geduldig, Moe.«

Moeder ging naast het bedje zitten en nam Annie's hand in de hare.

»Goed hoor. Stil maar,« suste ze en wenkte met de oogen, dat Annie vader eens moest roepen.

't Meisje durfde haast niet. Vader had zich zoo wild losgerukt. Hij was nu misschien wel boos. Maar.... 't was toch haar eigen vader, haar eigen, lief vadertje!

»Vader!« riep ze zacht en, toen hij niet opkeek, nog eens: »Vadertje! Kom eens bij me!«

Toen stond hij op, de groote, sterke man, gebogen onder zijn leed. Het was hartbrekend om te zien, hoe hem de tranen langs de wangen rolden, hoe zijn kloeke lichaam schudde van het snikken.

Annie zei allerlei lieve dingen tegen hem en trachtte hem te troosten, en terwijl ging moeder het eten halen. Maar daar gebruikten ze geen van drieën iets van.

Vóór moeder de tafel afruimde las ze Psalm zes en tachtig, zooals het dagboek aangaf. O, hoe troffen haar nu de woorden: »In den dag mijner benauwdheid roep ik U aan, want Gij verhoort mij....«

Zij begreep, dat God zelf het zoo beschikt had, dat ze dit nu juist lezen moest en vurig hoopte zij, dat deze woorden ook aan haar man dien troost zouden leeren, die menschen hun niet schenken konden.

HOOFDSTUK VIII.

HET NIEUWE VRIENDINNETJE.

Hè, Mien was er warm van! Dat was me ook een reppen geweest om vóór achten de deur uit te komen!

Mevrouw Van der Stad at altijd om zes uur en op gewone tijden kon Mien dan best om acht uur afgewasschen hebben en dan had ze nog ruimschoots den tijd gehad om

zich te verkleeden. Maar vanavond had het eten zoo wanhopig lang geduurd en er was zooveel af te wasschen geweest, dat ze bijna niet klaar kon komen. Dat kwam doordat mijnheer van de reis teruggekeerd was. Vijf maanden was hij weg geweest, dezen keer eens naar Oost-Indië, en vandaag had mevrouw hem in Amsterdam van de boot gehaald.

Vanmorgen vroeg was het werken begonnen. En de heele week waren Mien en mevrouw al druk in de weer geweest om alle kamers een extra beurt te geven. Maar vanmorgen moest overal nog de laatste hand aan gelegd worden, en de huiskamer werd recht feestelijk gemaakt met bloemen en groen. Mien had er zelf ook schik in gekregen, toen mevrouw zoo opgewekt was. Die mijnheer moest zeker wel heel aardig wezen, dat hij met zooveel vreugde werd verwacht!

En dat was Mien nog meegevallen, toen ze hem zag.

»Zoo,« had hij hartelijk tegen haar gezegd, »ben jij nu de trouwe hulp van mijn vrouw! Ik heb al heel wat van je gehoord. En heb je vandaag goed op mijn zoon gepast?«

En toen was hij dadelijk op de wieg toegestapt en had Wim er zoo maar uitgenomen, hoewel het heelemaal zijn tijd niet was. Mien had mevrouw eens aangekeken. Mocht dat nu zoo maar?

Maar mevrouw had zelf den jongen wakker gemaakt.

»Wim, Wimmie toch! Kijk eens, wie daar is? Daar is je vader! Word eens gauw wakker!«

Wim was eerst gaan huilen voor dien grooten, vreemden man, maar toen hij zijn moeder er zoo vlak bij zag staan en toen hij niet meer in zijn bedje hoefde, toen vond hij het wel goed. En die drie zaten toen maar een heelen tijd te lachen en te genieten en mevrouw vergat heelemaal om naar het eten te komen kijken. Naderhand had mijnheer uit zijn koffer allerlei cadeautjes gehaald en Mien had ook wat gekregen. Ze had het nu in haar mantelzak, want ze wou het meenemen, om aan Dirkje te laten zien. Een leuk

zwart olifantje was het met witte slaglanden. Mijnheer had verteld, dat de inlanders die dingen uit ebbenhout snijden.

Dirkje zou het ook vast wel aardig vinden, maar ze zou het haar toch niet geven, omdat ze het zelf van mijnheer gekregen had. En Dirkje kreeg voor haar jaardag, over een paar weken, een mooi theekleedje van Mien. Ze was het zelf aan het bewerken, maar er zou de eerstvolgende dagen wel niet veel van borduren komen, bedacht ze.

»Zoo, Mien Gerritsen,« hoort ze in eens vlak bij zich.

Verbaasd kijkt Mien om en met nog meer verbazing herkent ze in het meisje, dat haar gegroet heeft, het buurmeisje van den Steenweg.

Hoe komt die hier? En hoe komt ze er toe om haar hier te groeten? Thuis heeft ze dat immers nooit willen doen.

't Meisje merkt haar verbazing wel en ze zegt lachend:

»Nu zeg, ken je me soms niet?«

Ja, Mien heeft haar dadelijk herkend, al ziet ze er met haar schoone kleeren en ordelijke haren heel anders uit dan vroeger.

»Dag,« zegt Mien aarzelend. »Dien jij ook hier?«

»Ja,« klinkt het bijdehand terug, »of dacht je soms, dat ik hier een huis had gekocht?« Ze lacht nu luid en het klinkt Mien zoo onaangenaam in de ooren, dat ze maar het liefst van dat meisje weggeloopt was. Maar die komt familiaar naast haar loopen, stoot haar eens aan en vraagt: »Waar moet je heen, dat je zoo'n haast hebt? Kom mee, dan gaan we samen een eindje wandelen.«

»Neen,« zegt Mien haastig, want ze is een beetje bang voor het andere meisje, »ik moet naar mijn zuster, die woont hier in deze straat. Daar bij die lantaren. Ze wacht op me. Dag!«

Ze wil haastig doorloopen, maar het meisje houdt haar tegen.

»Op een anderen keer dan,« zegt ze. »Ik heet Koba, hoor! En waar dien jij?«

»Ik? Bij mevrouw Van der Stad op den Groenen Singel,« zegt Mien, en weer groet ze en loopt nu snel door.

Schel klinkt Koba's groet haar nog na, maar Mien heeft met de kennismaking niet veel op. Wat een vreemd meisje is die Koba! Wat een schelle stem heeft ze! En wat een doordringende oogen! Wat zouden ze thuis hier wel van zeggen?

Toch.... Eens een eindje met haar opwandelen, dat zou Mien wel willen. Ze dient nu al vijf maanden hier en ze heeft van de stad nog niets gezien. 's Zondags als ze naar de kerk gaat, komt ze niet door de eigenlijke winkelstraten en Dirkje woont vlak bij. Alleen komt ze er ook zoo niet toe eens echt winkels te gaan kijken en nu met dat meisje.... 't Kon toch wel eens leuk zijn. Een keertje maar, daar stak toch geen kwaad in!

't Is bij Dirkje weer even gezellig als altijd. Ze heeft koffie gezet en ze geeft er een koekje bij. Haar man speelt op het orgel, zooals Bertus 's Zondags doet en Dirkje en Mien zingen, net als ze dat thuis gewoon zijn.

Mien vertelt van den drukken dag, dien ze gehad heeft en van mijnheers thuiskomst, en ze laat haar cadeautje zien. Van haar ontmoeting met Koba van Laar spreekt ze niet. En Dirkje vertelt, dat ze 's middags nog even op de fiets naar moeder is geweest. De groote jongens waren niet thuis, maar Jan wel. Hij had heel belangstellend naar dien grooten hond geïnformeerd, die bij mevrouw Van der Stad was en hij had stellig beweerd er heelemaal niet bang voor te zijn.

Mien dacht echter, dat dit wel eens tegen kon vallen. 't Heeft een heelen tijd geduurd, voor zij zelf niet bang meer voor hem was. Maar nu is hij voor haar ook zoo aardig en zoo trouw! En dan vertelt Mien nog allerlei leuke staaltjes van de slimheid van het trouwe dier.

Tegen tienem brengen Dirkje en haar man Mien naar huis.

»Je zult wel moe wezen, meisje. Ga maar gauw naar bed,« zegt Dirkje nog goedig bij het afscheid nemen.

Ja, Mien is wel moe, en ze maakt dat ze gauw onder de dekens komt, maar slapen kan ze nog niet dadelijk. Ze moet aldoor maar denken aan wat Koba haar gevraagd heeft. Zelfs haar avondgebed heeft ze niet zoo rustig kunnen doen als anders. 't Was een gebed met de lippen geweest, zooals moeder dat noemde en niet met het hart, zoodat het eigenlijk geen gebed was. Daar dacht Mien nu echter heelemaal niet aan, al haar gedachten waren maar bezig met Koba's voorstel. En ze kreeg er hoe langer hoe meer zin in. 't Was toch ook eigenlijk wel heel fijn om zoo eens met een meisje van je eigen leeftijd uit te gaan. Ze zou haar Zondagsche jurk aantrekken en haar nieuwen haarstrik aandoen en haar Zondagsche schoenen!

Zou ze het aan mevrouw zeggen? Och ja, waarom ook niet? 't Was toch niet slecht om met een kennisje uit te gaan? Maar, als mevrouw er niet naar vroeg, dan zei ze natuurlijk niets. Aan moeder zou ze het wel zeggen, als ze weer thuis kwam, Zondag over een week. Moeder zou het wel goed vinden en vader stellig ook wel, want die wilden er nooit iets van weten, als de jongens iets leelijks van de burens zeiden. 't Kwam eigenlijk juist mooi uit, dat ze Zondag haar thuisdag had, want dan kon ze de week daarna thuis meteen vertellen, waar ze met Koba geweest was.

Ja, dat zou ze doen. Hè, zag ze Koba nu maar gauw, dan konden ze vast eens van alles afspreken.

Vervuld van al haar voornemens en toch niet heelemaal gerust, sliep Mien eindelijk in.

Mien behoefde niet lang te wachten, vóór ze Koba weer zag. Toen ze den volgenden morgen een boodschap deed, zag ze haar dicht in de buurt een stoep dweilen.

Dadelijk had ze Mien opgemerkt.

»Dag,« riep ze, »waar moet je heen?«

Weer kreeg Mien dat eigenaardige gevoel van tegenzin en ze zou het liefst maar vlug zijn doorgelopen, zonder iets te zeggen. Maar ze zei tot zichzelf, dat Koba toch

aardig was en dat ze blij moest zijn zoo'n vriendinnetje gevonden te hebben. Ze stapte op Koba toe en begon een praatje.

›'k Moet even naar den slager. Dien jij hier nu?«

›Ja, sinds Maandag. Voor dag en nacht. Ik had geen zin meer om me thuis af te werken voor niets. Hier heb ik vijf gulden. Maar 't is wel druk, hoor! Vijf kinderen en een groot huis! En jij?«

›O, ik verdien maar vier gulden, maar ik heb het ook

heelemaal niet druk. En ik ben pas veertien geworden.«

»Ik ben al haast zestien. Willen we vriendinnetjes worden?«

Weer kwam even dat gevoel van tegenzin in Mien op en aarzelend zei ze: »Ja, maar«

»Niets geen maren,« zei Koba beslist. »Ik vind het heelemaal niet erg, dat je een beetje jonger bent. Dat went wel en ik zal heusch den baas niet over je spelen. Wanneer zullen we samen uitgaan?«

»O, ik mag wel alle avonden, nu mijnheer thuis is, maar als mijnheer weer aan het varen is, dan niet meer.«

»Dan gaan we er vanavond eens samen op uit. Goed? Ik kom je om acht uur halen. Groene Singel 14, hé?«

Toen de afspraak gemaakt was, moest Mien zich haasten om haar boodschap te doen. Fijn, vanavond! Ze zou het straks meteen aan mevrouw vertellen.

Maar, toen ze thuis kwam, stond mevrouw haar al op te wachten. »Mien,« zei ze, »je zou dezen brief gelijk gepost hebben en nu heb je hem nog vergeten. Doe het nog gauw even!«

Toen Mien van de brievenbus terugkwam, lag er allerlei werk op haar te wachten en 's middags ging mevrouw met mijnheer wandelen, toen moesten ze weer eten en zoo kwam er niets van om aan mevrouw te vertellen, waar ze 's avonds heen ging. Toen Mien om bij achten de deur uitging, dacht mevrouw natuurlijk, dat ze naar Dirkje ging.

Koba stond al te wachten, netjes gewasschen en aangekleed. Ze liepen een paar straten door en toen kocht Koba een zakje chocolaadjes.

»Ter eere van onze vriendschap,« zei ze lachend en ze liet Mina eens proeven. Arm in arm gingen ze de eene straat in, de andere uit.

Wat een drukte! Wat een mooie winkels! Mien had er geen denkbeeld van gehad, dat de stad zoo groot en zoo mooi was. Geen winkel sloegen ze over, want overal was weer wat moois te zien. Mien was er heelemaal stil van en Koba snapte maar.

›Mooi hé, die kettingen? En zoo'n broche, zou jij die niet willen hebben? Kijk eens wat een lieve bloesjes!‹ Haar mond stond niet stil en, van winkel tot winkel gaande, snoepten ze af en toe een flikje.

›t Is maar goed,‹ zei Koba eindelijk, ›dat de winkels om acht uur sluiten, want anders gingen we vast van alles koopen.‹

›Eerst geld hebben,‹ zei Mien met een zucht.

Ze had zich tot heden altijd heel rijk gevoeld met haar vier gulden loon per week. Trouw had ze het aan moeder afgedragen, want zij had het heelemaal niet nodig.

Ondergoed en andere kleeren had ze genoeg. Bovendien mocht ze al haar extraatjes houden, om bij jaardagen een cadeautje te koopen en voor kleine uitgaven. En ze had al haar verval daar niet eens voor nodig gehad. Ze had zich altijd rijk gevoeld en nu?

Ze hoorde niets meer van alles, wat Koba zei. Ze zag alleen maar al dat moois en ze wou iets hebben, allerlei dingen begeerde ze en ze beklaagde zichzelf, dat ze niets koopen kon.

›Als je hard werkt, mag je best eens wat moois koopen,‹ zei Koba en dit verstond Mien best. 't Was juist, wat ze zelf ook liep te denken en nu was de tevredenheid uit haar hart weg.

›Ik ga er tenminste de volgende week eens op uit en jij?‹

›k Weet nog niet,‹ zei Mien afgetrokken. ›Ik geef mijn geld altijd aan moeder!‹

Koba keek haar even van terzijde aan en als Mien den spottenden blik in haar oogen gezien had, dan zou ze stellig weer dat gevoel van tegenzin gekregen hebben. Nu liep ze als in een droom naast Koba voort. Ja, ze zou toch eens aan moeder vragen, of ze een deel van haar geld mocht houden om een paar mooie dingen te koopen. Of — zou ze vragen, of ze alles zelf bewaren mocht? Dan kon ze er mee doen, wat ze wilde. Moeder bracht

het toch maar op de spaarbank en wat had je daar nu eigenlijk aan! En moeder zou het wel goed vinden, want ze wou niet alles gebruiken. Wel neen, een klein deel maar en de rest kon ze dan immers zelf besparen!

Als ze eens zoo'n bloesje kocht van drie gulden vijftig! Maar zoo'n kettinkje wou ze ook dolgraag hebben en een broche dan en

»Slaap je, zeg?« klonk het haar nu opeens in de ooren. »Je zegt geen boe of ba! Dat is wel een beetje saai voor mij. Ik kan wel zien, dat je de drukte niet gewend bent, daarom word je er zeker moe van.«

»Ik ben niet eens moe,« zei Mien een beetje beleedigd.

»Ik weet het wel, wat je denkt,« zei Koba en ze ratelde achter elkaar; »je wou, dat je rijk was en dat je sliep, en dat je droomde, dat je arm was en als je dan wakker werd! Is 't niet?«

Mien moest nu hartelijk lachen om de koddige manier, waarop Koba praatte en ze vertelde nu, wat zij allemaal zou willen hebben. Zoo liepen de meisjes nog een tijdje voort, tot ze merkten, dat het hoog tijd werd om terug te keeren.

»Halftien al?« vroeg Mien verschrikt, »en ik weet niet niet eens den weg naar huis!«

Maar Koba schrikte heelemaal niet, ze lachte Mien uit om haar angst en deze voelde weer afkeer in zich opkomen. Tranen kwamen haar in de oogen, toen ze zei:

»Ik wil naar huis.«

Maar toen was Koba in eens weer vriendelijk.

»Kom dan maar mee,« zei ze. »En nu geen winkels meer kijken, maar rechttoe, rechtaan naar huis.« En onderweg praatte ze zoo vriendelijk, dat Mien zelf niet kon begrijpen, hoe ze toch telkens aan dat vreemde gevoel kwam.

Op den Groenen Singel gekomen, vroeg Koba: »En wanneer gaan we weer?«

»Dat weet ik niet, want ik moet 's avonds ook wel eens breien en naaien.«

»Laten we dan vandaag over een week weer gaan, dan kun je ook eens een paar avonden werken. Goed?«

Dat werd afgesproken en Mien ging in huis.

Mevrouw, die juist de trap op liep om naar bed te gaan, vroeg, of Mien een gezelligen avond had gehad, waarop Mien maar een kort antwoord gaf.

»Je ziet er echt moe uit, kruip maar gauw onder de dekens,« zei mevrouw hartelijk.

Ja, Mien was ook moe en wat nog erger was, ze was ontevreden. Heel lang lag ze nog wakker en ze zag weer al de heerlijkheden van dien avond. Elken avond had ze God nog kunnen danken voor alle zegeningen, die ze genoot. Nu had ze dat niet gekund.

Ja, er was veel goeds in haar leven: ze had kleeren, eten, een bed en nog veel meer, maar.... Er was toch nog zoo heel veel, dat ze niet had en dat ze juist zoo graag wilde hebben.

Koba had toch wel gelijk gehad, toen die zei, dat wie hard werkt, ook wel eens een extraatje mag hebben. Zondag over een week, als ze weer thuis was, zou ze alles aan moeder vertellen en dan kwam het vast wel in orde.

Fijn, dat ze de volgende week weer met Koba uitging!

Toen Mien eindelijk was ingeslapen, droomde ze nog van de mooie winkels.

HOOFDSTUK IX.

WEER MET Koba UIT.

Het was een heele teleurstelling voor Mien, dat Koba den volgenden Donderdag op het afgesproken uur niet op haar stond te wachten. Eerst was ze daar zoo boos om, dat ze van plan was om er dan maar alleen op uit te gaan. Bij nader inzien bleef ze echter toch maar liever even

wachten. Hè, wat duurde dat lang! Koba zou vroeg zijn en nu was het al bij halfacht. Juist wou Mien maar weer naar Dirkje gaan, toen Koba haastig kwam aanloopen.

»Dag,« riep ze al uit de verte en Mien een arm gevend vervolgde ze: »Laat, hè? Echt gemeen ook van mevrouw. Op het laatste nippertje moest ik nog van alles doen: zusje naar bed brengen, thee zetten, een recept naar de apotheek brengen en ik weet niet wat al meer. Zelf lag ze maar op den divan met hoofdpijn. Ik heb ook wel eens hoofdpijn, maar dan moet ik toch werken en jij?»

Mien gaf geen antwoord, want ze was er nog wat ontstemd over, dat Koba haar zoo lang had laten wachten.

Deze liet zich hierdoor echter niet uit het veld slaan.

»Kom,« snapte ze, »nu maar één, twee, drie naar een beetje gezelliger buurt.«

Stevig gearmd stapten ze vlug voort en weldra trokken de hel verlichte winkels al haar aandacht en was Miens booze bui ook geweken.

Weer waren er de blouses en de kammen en de speldjes en nog veel meer, dat begeerig maakte.

»O, als ik geld had,« zuchtte Mien.

»Dan zou je nu toch niet veel meer kunnen koopen,« plaagde Koba, »want kijk maar, alle winkels worden al gesloten.«

Mien gaf geen antwoord. Vol bewondering stond ze voor een dameskleedingmagazijn stil.

»Kijk eens, wat een snoezig rokje!« riep ze uit. »Daar dat geplooid! En 't kost maar vijf gulden negentig! Nu, maar dat koop ik vast, dat wil ik beslist hebben. Ik heb al geld genoeg verdiend.«

»Wanneer wordt je loon uitbetaald?»

»'s Zaterdagsavonds.«

»Dus overmorgen al!«

»Nu ja, wat heb je daaraan, als je het 's Zondags meteen aan je moeder kunt geven?»

Toen Mien, terwijl ze dit zei, Koba aanzag, gevoelde

ze voor het eerst dien avond weer tegenzin, lust om van haar weg te loopen, heel ver weg.

»Dan moet je zoo mal maar niet wezen,« zei Koba kalm en Mien antwoordde snibbig: »Ja maar, dat heb ik altijd gedaan en dat wil mijn moeder. Zij zet het voor mij op de

spaarbank, dan kan ik er later van alles voor koopen, hoor!«

»Maar dan moet je ook niet over rokjes of andere mooie spulletjes denken, meisje, want zonder geld is er niets te koop.«

Mien beet zich op de lip van verlegenheid. Eigenlijk had Koba ook gelijk: ze was mal, om al haar geld aan moeder af te geven en, bang om door Koba geminacht

te worden, zei ze: »Maar Zaterdagavond houd ik mijn geld. Vier gulden loon en van de week heb ik van een logé een gulden gekregen. Het scheelt niet veel of ik kan het rokje koopen.«

»En wat je te kort hebt, kan ik je wel even leenen, hoor. Later krijg ik dat dan wel weer terug.«

Kijk, dat was nu toch weer aardig van Koba. De bedreigde vrede werd weer geteekend en genoeglijk babbelend stapten ze samen voort.

Weldra kwamen ze nu voor een bioscoop-theater en als vanzelf gingen ze de vestibule in en bekeken de daar tentoongestelde filmplaten.

»Een mooie film,« zei Koba, »zullen we eens binnen gaan kijken? Op straat is nu toch niets meer te beleven.«

Maar daar wilde Mien absoluut niet van weten en, hoe Koba ook praatte, ze stond op haar stuk. Dit had moeder haar nadrukkelijk verboden en Mien was er zoo van door-drongen, dat nette meisjes daar niet hooren, dat ze vast-beraden zei: »Daar wil ik niet heen en daar ga ik ook nooit mee naar toe.«

»Als het soms is, omdat je geen geld hebt, dat heb ik wel, hoor! Ik heb je straks gezegd, dat ik je wel wat leenen wil en voor deze film wil ik het graag doen.«

Maar Mien bleef bij haar weigering en ze was zoo beslist, dat Koba wel zag, dat langer praten niets zou helpen.

Ze slenterden nog wat door de straten, keken de plaatjes voor een andere bioscoop en gingen toen weer op weg naar huis.

Toen ze op den Groenen Singel stonden, vóór mevrouw Van der Stads huis, zei Koba: »Nu, tot Maandag dan en maak je over het geld maar niet bezorgd, dat komt wel in orde.«

Mien groette haar vroolijk, want ze was blij al zoo gauw te kunnen koopen, waar ze zin in had.

HOOFDSTUK X.

EEN ZONDAG THUIS.

Eindelijk was de lang verwachte dag aangebroken. Miens vrije Zondag. Dadelijk, nadat ze den ontbijtboel had weggeruimd, ging ze naar boven om zich aan te kleeden.

Toen ze even later beneden kwam en mevrouw ging groeten, zei deze:

»Wel Mien, je hebt het den laatsten tijd zoo druk gehad en daarom heb ik een paar nieuwe handschoenen voor je gekocht. Je moet ze nu maar meteen aantrekken en dan kun je aan moeder vertellen, dat je die gekregen hebt, omdat je zoo goed je best hebt gedaan.«

Het bloed vloog Mien naar de wangen. Wat lief nu toch weer van mevrouw. Wat had ze het toch goed en nog was ze niet tevreden!

Ze bloosde van schaamte, maar mevrouw dacht, dat het van verlegenheid was en daarom zei ze vriendelijk: »Kom, maak nu maar gauw, dat je weg komt. Hoor! De klok luidt al. Dag Mien!«

Wim lag te kraaien in zijn wiegje en hij stak zijn armpjes uit naar den hoed van Mien. O, wat een schatje was het toch! Mien kon haast niet van hem weggkomen, maar mevrouw drong aan: »Toe nu, meisje, anders denkt je moeder, dat je ziek bent.«

Weldra liep Mien nu onder de talrijke kerkgangers, maar nu zocht ze niet, zooals anders, of ze ook kennissen zag, want haar hoofd was te zeer vervuld met allerlei tegenstrijdige gedachten.

Wat was het toch prettig bij mevrouw en wat was Wim lief. Heerlijk ook om straks uit de kerk met de anderen mee naar huis te gaan. Daar was het 's Zondags altijd zoo heerlijk. En toch toch verlangde ze nog meer naar morgenavond. Dan gingen ze het rokje koopen en over

een poosje misschien wel een bloesje en dan weer wat anders en dan....

»Zoo jongedame, jij bent ook niet vroeg vandaag!«

Verschrikt zag Mien om. Willem had haar ingehaald en liep nu naast haar voort.

»Hoe gaat het met mijn zuster?« vroeg hij goedig plagend.

»Ben je blij, dat je vandaag weer eens bij ons mag wezen en dat je nu met je grooten broer naar de kerk gaat?«

Mien lachte maar wat en vroeg naar allen en alles van thuis. Vóór Willem haar echter antwoorden kon, waren ze bij de kerk gekomen en Mien moest zich haasten om een plaatsje te vinden, vóór de dienst begon.

Onder de preek was ze zoo met andere gedachten bezig, dat ze niet naar den dominee luisterde, zooals ze anders deed. Telkens vroeg ze zich af, wanneer ze aan moeder zou zeggen, dat ze haar geld niet had meegebracht. Wat zou ze voor reden opgeven? Hoe zou moeder het opnemen?

Ze durfde het nu haast niet meer te doen en als ze, deze weifeling voorziende, het geld niet achtergelaten had, zou ze nu stellig besloten hebben om het toch maar af te geven. Dan was die onrust ook weg geweest.

Maar dat kon nu niet en telkens bedacht ze iets anders. Zonder leugen kon ze het niet redden en het leek haar nog maar het beste om te zeggen, dat ze het zelf naar de spaarbank ging brengen, omdat ze daar toch dichterbij woonde dan moeder. Maakte moeder daar bezwaar tegen, dan zou ze wel wat anders verzinnen.

Toen de dominee »Amen« zei en den zegen uitsprak, bedacht ze met schrik, dat ze niets van de preek had gehoord. En moeder praatte er altijd met haar over, als ze samen naar huis gingen. Dus zou ze al haar best moeten doen, om niet te laten blijken, dat ze er niets van wist.

Even doorflitste het haar, dat dit alweer een leugen was en dat eigenlijk al haar plannen voor dien dag uit leugens bestonden.

»Maar dat kan nu niet anders,« zoo troostte ze zichzelf.
»Er zijn nog zooveel andere dingen om over te praten en het zal toch wel een goede dag worden.«

Even later liep ze aan moeders arm naar huis. Jan liep aan moeders andere zij en hij vertelde telkens en telkens weer, dat hij heel stil had gezeten en goed had geluisterd.

Moeder glimlachte en ze keek eerst Mien even aan, vóór ze vroeg: »Nu, en wat heeft de dominee dan wel verteld?«

»Ja, maar ik weet niet alles! Maar wel dat je maar bij den Heere Jezus moet komen, als je heel moe bent, omdat je daar zoo goed kunt uitrusten.«

»Wel Mien, is dat geen groote Janneman?« zei moeder blij.

»Zoete en groote jongens luisteren ook goed naar den dominee en ze onthouden altijd, wat hij gezegd heeft en daar doen ze dan ook naar.«

»En meisjes toch ook, hè moeder? En moeders en vaders en dienstmeisjes en«

Midden in zijn opsomming zag hij juist op den weg een prachtigen steen liggen, zoo een, waar je vást vuur uit zou kunnen slaan.

»Oprapen?« vroeg hij gretig aan moeder.

Ja, dat mocht gauw eventjes en dan weer netjes aan moeders hand verder loopen, want hollen en ravotten op Zondag, daar was geen sprake van.

Moeder praatte nu wat met Mien. Ook wel over de preek, maar ze vroeg er niets van en zoo bleek het niet, hoe weinig Mien er van wist.

Toen ze langs Annie's huis kwamen, waren de gordijnen opengeschoven, om het zieke meisje de gelegenheid te geven naar de menschen te kijken, die uit de kerk kwamen.

Blij wuifde ze naar haar vriendinnetje en deze groette vroolijk terug en toch meende Annie te zien, dat Mien iets had. Wat het was, zou ze niet hebben kunnen zeggen, maar Miens gezicht was anders dan anders.

Zou ze nog komen 's middags? O, als ze dat toch maar

niet na ging laten, want daar genoot Annie nog steeds van en ze verheugde zich er al dagen van te voren op, als Mien 's Zondags vrij was.

Terwijl moeder vlug koffie klaar maakt, Bertus wat op het orgel speelt en de anderen nog wat over de preek praten, weet Mien niet, wat ze nu doen zal. Gewoonlijk helpt ze moeder, met inschenken, maar ze wil nu liever niet zoo dicht bij haar zijn, omdat ze bang is om dan over het geld te moeten praten.

»Zou ik nu even naar Annie gaan?« vraagt ze.

Verwonderd kijkt moeder op. Wat heeft dat kind toch? Onderweg is ze ook al zoo stil geweest en nu wil ze de deur uitgaan in dit gezellig uurtje, inplaats van te helpen, zooals anders.

Maar ze mag wel gaan, want het is Zondag en dat helpen is maar voor de aardigheid. De Zondagsche kopjes uitzetten, suiker er in doen, een koekje presenteeren, dat kan moeder zelf ook wel doen.

»Ga maar,« zegt ze, »als je liever nu wilt dan vanmiddag.« En als Mien de deur reeds open heeft, roept ze haar nog even terug. »Zou je niet eerst je geld uit je zak leggen? Je weet wel, ik ben altijd maar bang, dat je het verliest.«

Daar had je het nu, nog eerder dan Mien het verwacht had en in haar plotselingen schrik geeft ze een verward antwoord.

»Ik heb het vergeten mee te nemen enne, . . . en ik . . . en ik wou het eigenlijk maar zelf houden, zelf naar de spaarbank brengen. Ik woon er zoo dicht bij.«

De laatste woorden komen kalmer en de donkerroode kleur is wat van haar gezicht weggetrokken. Maar moeder laat zich hierdoor niet bedriegen, want ze heeft wel heel goed gemerkt, dat er iets niet in orde is en vriendelijk, maar op een toon, die geen tegenspraak duldt, zegt ze: »Neen kind, daar is geen sprake van. Ik houd je boekje en ik breng je geld weg. Morgen moet ik toch naar de spaarbank, dan zal ik eerst je geld wel komen halen. Ga

nu maar gauw naar Annie, anders kun je niet voor het eten terug wezen.«

Zonder een woord te spreken, gaat Mien de deur uit.

Wat nu? Daar heeft ze nu heelemaal niet op gerekend! En Moeder zal woord houden, daar twijfelt ze niet aan. Dan maar weer niets koopen? Weer langs al het moois loopen, zonder er iets van te kunnen bemachtigen? Neen, dat wil ze niet, vast niet. Koba heeft toch gepresenteerd haar wat te leenen! Nu, daar zal ze dan maar gebruik van maken en ze heeft toch haar gulden ook nog! Het plooirokje zál ze koopen, dat staat vast!

»Dag Mien, wat ben je vroeg!« klinkt blij Annie's stem. 't Kind is zóó blij haar vriendinnetje nu al te zien, dat ze reeds hoopt zich 's morgens vergist te hebben. Een blik op het verstrooide gezichtje met de afgedwaalde oogen zegt haar echter maar al te duidelijk, dat dit niet het geval is.

Vrouw Van den Brunt is blij voor haar dochtertje met Miens bezoek. Ze schuift een stoel bij Annie's bed en zegt opgetogen tegen Mien: »Je hebt zeker nog niet gehoord, dat de dokter gistermiddag bij Annie geweest is en dat hij haar zooveel beter vond? Hij geeft meer hoop dan ooit, dat alles nog eens heelemaal in orde zal komen en ze mag nu al eens wat meer zitten. Natuurlijk nog wel met kussens gesteund, maar het is toch prachtig!«

Ja, dat vindt Mien ook en ze is hartelijk blij voor Annie.

Dadelijk beginnen ze plannen te maken, voor de toekomst, als Annie eens beter is. Maar dit vindt Annie's moeder niet goed. »Niet te ver vooruit loopen,« zegt ze vriendelijk. En dan informeert ze naar Miens bevindingen in haar dienst. »Is het niet vreemd voor je? En verlang je wel eens terug naar onze rustige buurt?«

Glimlachend schudt Mien het hoofd.

»Ik kan er best wennen,« zegt ze, »en dat zal nog wel beter worden ook.«

Vrouw Van den Brunt ziet het meisje met welgevallen aan. Wat is ze flink en hoe moedig draagt ze alle ver-

anderingen van het nieuwe leven, dat haar toch stellig wel eens vreemd gevallen zal zijn. En ze is toch ook pas veertien jaar. En haar Annie.... Plotseling staat ze op.

»Ik moet voor het eten gaan zorgen,« zegt ze en de meisjes vermoeden niet, dat de moeder, die daar even nog zoo gezellig zat te praten, nu met betraande oogen boven haar fornuis staat. Zelf zitten ze een poosje zwijgend tegenover elkaar. Vroeger waren ze nooit om een praatje verlegen en nu weten ze geen van beiden, waar ze over beginnen zullen. Maar als Annie eensklaps vraagt: »Hoe gaat het met kleinen Wim?« dan is het ijs gebroken.

Mien is dol op het ventje en ze vertelt van alles van hem. Hij begint kunstjes te maken en hij kan zoo grappig boos kijken, dat je je lachen haast niet houden kunt. En laatst, toen Mien even met hem rijden mocht, toen trapte hij aldoor de dekentjes omhoog en hij kraaide van pret, als Mien wanhopige pogingen deed om het spreitje recht te houden.

Nu haar tong eenmaal los is, vertelt Mien nog meer en ze laat de handschoenen zien, die ze dien morgen gekregen heeft.

Ze praten samen en ze lachen en Mien is weer heelemaal de oude. Ze is Koba nu heelemaal vergeten en ook al het moois, ja zelfs het plooirokje.

»O, daar is de Jobsbode,« roept Annie eensklaps lachend.

Jan komt haastig het hekje binnenloopen, even daarna gooit hij de kamerdeur open en zegt, zonder te groeten: »Dadelijk thuiskomen, Mien! We zitten allemaal op jou te wachten.«

»Dag Jan,« zegt Annie, en Mien zegt ook heel kalm: »Dag Jan!«

Hij laat zich echter niet van de wijs brengen en zonder acht te slaan op wat de meisjes zeggen, herhaalt hij: »Dadelijk thuiskomen!«

Op het tafeltje naast Annie's bed staan bij bloemen en boeken altijd allerlei lekkere dingen, die vrienden en familie voor haar meebrengen.

Zoo'n haast heeft Jan niet, of hij heeft gezien, dat er nu een schaalte prachtige peren staat.

Annie wijst ze hem en vraagt: »Lust je er een?«

Nu, dat wil hij wat graag en als Annie's moeder hem roept om een koekje te komen halen, waagt hij dat er ook nog op. Maar dan dringt hij ook weer aan bij Mien: »Toe, kom nu.«

Mien wil moeder niet laten wachten en ze gaat nu vlug mee.

»Misschien kom ik vanmiddag nog even,« zegt ze tegen Annie bij het afscheid nemen.

Het ging dien heelen dag verder goed met Mien. 's Middags ging ze nog even naar Annie en zocht een paar andere kennissen op en 's avonds na kerktijd zaten ze weer zoo ouderwets gezellig met zijn allen een boterham te eten.

Hè, dat krentenbrood, dat moeder bakte, smaakte toch nog veel lekkerder dan wat mevrouw in de stad kocht. Na het eten werd er nog wat op het orgel gespeeld en mochten ze op de beurt een vers opgeven. Wat genoot Mien! Ze kon zich toch eigenlijk niets heerlijkers voorstellen dan zulke avonden, en veel te gauw naar haar zin was het negen uur.

»Kom Mientje,« zei Willem, »nu is het uit voor vandaag. Kleed je maar gauw aan en dan zal ik je eens netjes wegbrengen.«

»Nu al?«

»Ja,« zei moeder, »'t is al over negenen. Ik loop ook nog een eindje mee, want het is zoo'n mooie vredige avond.«

Wat een heerlijke wandeling werd dat!

't Was heel stil buiten. De reeds kaal wordende boomen stonden roerloos in het maanlicht. Het was zoo'n schoone Septemberdag geweest, waarop men meer denkt aan den voorbijen zomer dan aan den komenden winter. Onwillekeurig vergeleek Mien dit tochtje met haar wandelingen in de stad met Koba. Wat was dit veel heerlijker! Nu dacht ze aan geen dingen, die moeder niet mocht weten,

nu klommen haar gedachten vanzelf tot God omhoog, terwijl ze anders zelfs niet aan Hem denken wilde.

Ze begreep nu niet, hoe ze ooit met Koba had kunnen genieten en ze wilde niet meer, o neen, nooit meer. En ze verheugde zich er in stilte over, dat ze tenminste niet mee was gegaan naar de bioscoop.

Recht en eerlijk zag ze moeder aan bij het afscheid nemen. Als altijd gaf ze haar nog een goeden raad mee: »Denk er aan, mijn kind, dat je alle avonden alles aan God zegt en Hem je heele leven toevertrouwt.«

Ze beloofde het en ze was het ook werkelijk van plan. Wel had ze het in langen tijd niet gedaan, maar nu zou ze het weer trouw gaan doen.

Opgewekt stapte ze naast Willem voort en babbelde met hem over allerlei dingen, maar niet over Koba. Die vriendschap was uit, daar wilde ze nu niets meer van weten.

HOOFDSTUK XI.

OP VERKEERDE PADEN.

Den volgenden dag begon Mien vol goede voornemens haar werk en als de begeerte, om wèl met Koba uit te gaan, toch weer opkwam, bestreed ze die dadelijk. Neen, ze wilde het niet doen. Ze zou vanavond dadelijk naar Dirkje gaan en tegen Koba zeggen, dat ze van plan veranderd was.

Haar groote angst was nu maar, dat moeder, als ze kwam, van mevrouw zou hooren, dat Mien de laatste week een keertje meer was uitgeweest. Moeder zou stellig ook nog wel even naar Dirkje gaan en, als ze daar dan hoorde, dat Mien er niet geweest was, dan kwam het uit, dat ze met Koba uit was geweest. En ze wilde er nu liever maar heelemaal niet van praten.

Gelukkig kwam moeder 's middags, toen mevrouw met Wim uit was.

Rustig bij haar in de keuken gezeten, sloeg vrouw Gerritsen haar dochtertje opmerkzaam gade. Niets gaf haar reden om te denken, dat Mien onrustig was geweest, omdat ze slechte plannen met het geld had. Ze zag met welgevallen hoe handig haar meisje was en het deed haar genoegen te hooren, met hoeveel liefde ze over de familie Van der Stad sprak. Uit zichzelf gaf Mien het geld en de vraag, of Mien er soms wat mee voor had gehad om het geld te houden, hield vrouw Gerritsen achter. Ze wilde door die veronderstelling geen gedachten in Mien opwekken, die er nu toch blijkbaar niet waren. Mien van haar kant deed al haar best, om moeder tevreden te stemmen. Ze kon immers gerust wezen. Mien had geen geld meer noodig, want al haar verkeerde begeerten waren weg.

Ja, wel waren de begeerten weg, maar niet zoo ver, als zij dacht!

Als Mien 's avonds uit huis komt, om volgens haar plan naar Dirkje te gaan, staat Koba al op haar te wachten.

›Fijn vroeg, hè? Weet je, hoe dat komt? Toen ik afgewasschen had, ben ik er als de wind van door gegaan, vóór ze in de keuken kwam, om me nog allerlei klusjes op te dragen. Ze zal raar op haar neus gekeken hebben, toen ze zag, dat de vogel gevlogen was.«

Koba schatert van het lachen. Ze grijpt Miens arm en wil haar meetrekken. Maar dan roept ze opeens: ›Wat scheelt jou? Waarom kijk je zoo sip? Hoor eens, wat ik hier heb, dan moet je vanzelf wel lachen. Voor jouw rokje!«

Ze schudt met haar mantelzak en Mien hoort verscheidene guldens rinkelen.

›Voor jouw rokje,« zegt Koba weer. ›Maar laten we nu voortmaken, anders is het te laat.«

Aarzelend begint Mien: ›Ja, maar....« Doch reeds heeft Koba haar arm gegrepen en trekt ze haar mee. Ze begrijpt die aarzeling heelemaal verkeerd.

›Je moet je er maar niets van aantrekken,« zegt ze, ›dat je dit nu van mij leenen moet. Op een anderen keer leen jij mij wat. Nu heb ik net een extraatje gehad. Ik heb een broer, die soms heel veel verdient en dan geeft hij mij ook meestal wat.«

Ze heeft al pratend Mien meegetrokken en eenmaal overgehaald maakt die nu geen tegenwerpingen meer.

›Ha, daar ligt het nog!« roept Koba opgetogen, als ze vóór den winkel komen en het rokje nog in de etalage zien.

Nog nooit had Mien er zoo naar verlangd om het te hebben als juist nu. Nu kon ze immers den winkel binnengaan en het koopen! En als ze de overstelpende massa artikelen ziet, vindt zij zichzelf toch eigenlijk al heel braaf, dat ze al met zoo'n kleinigheidje tevreden is. Enkel maar een rokje, van nog niet eens zes gulden.

Lachend stapt ze met Koba den winkel binnen en als

de winkeljuffrouw haar een rokje aanpast, dat precies past en keurig valt, is ze in de wolken.

En ze vindt het leuk, dat de juffrouw haar vraagt, of de »dames« het rokje willen meenemen, of dat ze het thuis bezorgd willen hebben. Ze wil het natuurlijk meenemen, want mevrouw mag het immers niet zien!

»Weet je wat je doet?« zegt Koba. »Je trekt het nieuwe rokje aan en 't oude nemen we in een klein pakje mee.«

Dat vindt Mien een prachtig denkkeeld en weldra stappen ze, Mien met het pakje onder den arm, den winkel weer uit.

»Je kunt niet gelooven, hoe lekker het zit, zoo ruim en zoo makkelijk en ik dank je nog wel, hoor, dat je mij dat geld hebt willen leenen en«

»Daar praten we nu niet verder over,« valt Koba Mien in de rede. »Ik heb nu eenmaal een royale bui. Kom maar eens mee.«

Meteen stapt ze een banketbakkerswinkel binnen en koopt een zakje lekkere bonbons. Als ze weer buiten loopen, zegt Koba: »En nu is het nog niet op.« En weer laat ze in haar mantelzak geld rammelen.

»Wat ga je nu nog doen?«

»Dat zul je wel zien.« Geheimzinnig trekt Koba Mien verder en zwijgend loopen ze een eind door.

Mien is onrustig geworden. Wat zou Koba bedoelen? Toch niet de bioscoop? Maar wat dan? Nu ze zoo vriendelijk geweest is, kon Mien haast niet weigeren. En toch Neen, dat wil ze niet! Of zal ze het voor een keertje doen, om Koba ook een pleziertje te doen? Of niet? Maar dan wordt Koba vast weer boos en dat heeft ze nu niet aan haar verdiend.

Dan maar meegaan? Maar dan ook maar voor één keertje, voor dezen éénen keer en daarna, nooit, nooit weer.

Misschien ook vraagt Koba het heelemaal niet. Dat zou nog het allerbeste zijn. Maar waarom doet ze dan zoo geheimzinnig? Wat is ze dan van plan?

Maar Koba vraagt het wel. Of liever ze vraagt niets,

ze zegt alleen maar, dat ze nu vanavond op haar kosten naar de bioscoop gaan.

›Ziezoo,‹ zegt ze op het gebouw toestappend, ›daar gaan wij nu eens in. Nu zul je eens zien, dat het van binnen nog heel wat mooier is dan van buiten.‹

Nu, zoo mooi heeft Mien het van buiten nog nooit gevonden. Die hel-gekleurde platen en die telkens uit- en aangaande lichtreclame voor het gebouw, dat zelf hel verlicht is, gaven haar altijd een onveilig gevoel. Haar heeft het nooit zoo sterk aangetrokken, dat ze verlangd heeft om binnen te gaan. Koba verwacht blijkbaar geen weigering, want als Mien nog flauwtjes tegenwerpt: ›Hé toe, laten we liever...‹ dan luistert ze niet eens.

Parmantig gaat ze naar het loket en koopt twee plaatskaartjes. Daarna duwt ze Mien vóór zich uit de zaal in, waar men haar twee plaatsen naast elkaar aanwijst. Koba schijnt hier veel kennissen te hebben, want ze groet naar links en rechts en maakt met enkele jongens en meisjes, die dichtbij zitten, een praatje.

Eensklaps worden de lichten in de zaal uitgedraaid en is alleen het verlichte doek duidelijk zichtbaar. Nu wordt de film afgedraaid en het duurt niet lang, of Mien zit ingespannen te kijken om den loop van het verhaal te volgen.

Als er pauze is, gaan de lichten weer even aan en dan roept Koba lachend: ›Of jij het ook mooi vindt! Je hebt er een kleur van.‹

Mien schaamt zich en ze zegt, dat dit van de warmte in de zaal komt, maar Koba weet wel beter. Ze babbelen wat met elkaar en met de kennissen van Koba en iedereen is aardig tegen het nieuwe kennisje. Koba is niet de eenige, die wat lekkers heeft meegebracht en van allen moet Mien meesnoepen.

Na afloop van de voorstelling gaan ze met haar tweeën naar huis. Mien is heel stil en Koba, die wel zoo'n beetje begrijpt, wat er nu in haar omgaat, is zoo wijs om ook maar niets te zeggen. Ze heeft er nu wel moed op, dat

Mien, nu ze één keer mee is geweest, in het vervolg wel wat makkelijker over te halen zal zijn.

Zoo denkt Mien er op het oogenblik echter heelemaal niet over. 't Is heel onrustig in haar en ze zou nu wel willen, dat ze maar niet mee was gegaan. Wel heeft ze den loop van het verhaal ingespannen gevolgd, maar ze ziet wel in, dat het een reeks gebeurtenissen was, zooals die in het werkelijke leven nooit voorkomen. Br, wat een opeenstapeling van griezeliĳheden is het eigenlijk geweest. Van inbrekers, die iemand vastbinden en een prop in den mond stoppen, terwijl ze de brandkast leeghalen. En dan later, toen ze waren gevlucht en de politie ze achterna ging...! Een was er zelfs doodgeschoten. Als zulke dingen mogelijk waren, vindt Mien ze toch eigenlijk ook niet zoo fraai, om er naar te gaan kijken.

Zou Koba Donderdag weer gaan? »Dan ga ik niet weer mee,« denkt Mien. »Ik heb haar nu eenmaal een pleiziertje gedaan, nu doe ik het niet weer.«

Als ze het dan ook maar niet vraagt! En als ze het eens wel vroeg?....

HOOFDSTUK XII.

KOBA KRIJGT HAAR ZIN.

Weer staat Koba te wachten dien Donderdagavond. Tot Miens groote verbazing en ook tot haar teleurstelling, zegt ze dadelijk opgetogen: »We gaan weer! Ik heb nog geld genoeg overhouden om alles te betalen.«

»Hoeveel heb je dan wel van je broer gekregen?«

»O, vijf gulden en ik had zelf ook nog wat.«

»Waar verdient je broer dan zooveel mee?«

»Niet met stilzitten, dat kun je wel begrijpen!«

»Wat doet hij dan? Is het die broer van de fabriek?«

Maar Koba doet alsof ze Miens vragen niet hoort. Ze troont haar mee voor een etalage en wijst allerlei moois aan. Mien heeft al meer gemerkt, dat Koba niet over haar familie wil praten. Laatst, toen ze eens vroeg, met z'n hoevelen ze thuis waren, antwoordde ze lachend: »O, met z'n zes en dertigen zoowat.«

En over haar vader en moeder spreekt ze nooit. Naar haar moeder heeft Mien ook eens gevraagd en Koba zei, dat ze slecht tegen de buitenlucht kon en daarom kwam ze zoo weinig uit huis. Aan haar toon kon Mien toen wel merken, dat ze maar niet verder vragen moest.

Ook nu begint ze dadelijk over andere dingen te babbelen.

»k Heb zoo'n fijnen kam gekocht!« zegt Koba, terwijl ze haar hoed even oplicht om hem te laten zien.

»Mooi hè, met die steentjes. Zoo een moet jij er ook eens koopen, als je verval hebt.«

»Maar zooveel krijg ik nièt! En ik moet jou toch zeker ook nog die vijf gulden negentig terugbetalen! Dat zal me moeite genoeg kosten.«

»Och kom, al duurt dat een jaar, dat hindert niet. Ik zit er niet op te wachten. Je moet niet altijd zoo zwaartillend wezen. We gaan van avond nog eens fijn samen uit en ik tracteer ook weer om jou weer goed in je humeur te krijgen.«

Koba koopt weer lekkers en dan gaan ze een andere bioscoop binnen, met andere platen en andere verlichting, maar al even hel-gekleurd en even schitterend als voor het andere gebouw.

Ze treffen al weer kennissen aan van Koba en als Mien verwonderd vraagt, hoe ze al die meisjes en jongens kent, zegt ze: »O, van vroeger. Toen heeft mijn vader hier gewerkt en nu zag ik ze allemaal weer op onze zangvereeniging.«

»Ben je op een zangvereeniging?«

»Maar wat fijn, hoor. Moet jij ook op komen!«

Vóór Mien verder kan vragen, gaan de lichten uit en

wordt de film vertoond. Mien moet er nu wel eens om lachen, want er komen allerlei koddige tafereelen in voor, maar het geheel is zoo onwerkelijk en alles gaat zoo gejaagd, dat haar oogen er moe van worden en ze er hoofdpijn van krijgt. Ze is dan ook blij, als het is afgelopen en ze naar huis gaan. De frissche avondlucht doet haar goed en ze praat en lacht met Koba en de andere meisjes, die met haar meelopen. De onrustige gedachten van den vorigen keer kent ze nu niet.

Bij den Groenen Singel gekomen, vraagt Koba: »Kun je Zaterdagavond niet meegaan, Mien, dan gaan we met ons allen uit.«

»Hè ja,« roepen ook de andere meisjes, »dat zal zoo'n fijne avond worden!«

»Ja maar,« zegt Mien, »ik mag 's Zaterdagsavonds nooit uit, want dan gaat mevrouw zelf altijd de stad in.«

»Nu, dan blijft ze nu maar eens thuis,« roept een groote meid met brutale oogen en fladderend haar. Maar Koba zegt: »Wel neen, dat hoeft immers niet. Je vraagt maar, of ze voor een keer eens 's middags wil gaan en of jij dan mee mag naar een uitvoering van onze zangvereeniging. Ik zie je morgen nog wel en dan hoor ik het meteen.«

Mien belooft haar best te zullen doen en dan gaat ze in huis. Als Koba met de andere meisjes doorloopt, zegt ze: »Je moet haar niet zoo aan het schrikken maken, want ze is nog een beetje bang, maar dat gaat wel over! 't Zal mij benieuwen, of ze komt.«

En Mien kwam.

Mevrouw had er dadelijk in toegestemd, toen ze vroeg, of ze met een paar vriendinnetjes mee zou mogen naar een uitvoering van hun zangvereeniging. Wel ja, dat mocht gerust en mevrouw hoopte maar, dat ze een prettigen avond zou hebben. Voor dezen keer moest ze den sleutel maar meenemen, voor het geval, dat ze pas

thuis kwam, als mijnheer en mevrouw al boven waren.

Toen Mien 's Vrijdagmiddags de brievenbus stond te poetsen was Koba voorbijgekomen.

»En?« had ze haastig gevraagd. »Ik heb al zoo dikwijls een boodschap verzonnen, om hier eens langs te kunnen en geen één keer was je te zien!«

»Ik ben ook niet den heelen dag buiten. Maar ik mag hoor! Waar is het?«

»Ik zal je wel komen halen. Zaterdag om zeven uur. Kleeid je maar zoo netjes mogelijk aan.«

En nu is het Zaterdagavond en als Mien buiten komt, ziet ze Koba al staan.

»Wat zie jij er keurig uit!« roept ze en bewonderend kijkt ze Koba aan. »Ik wist heel niet, dat je zoo'n mooi licht japonnetje had en wat een fijne schoentjes!«

»Als jij ook maar eerst eenmaal lid bent, koop je ook zoo'n jurk en zulke schoentjes moet je wel hebben om te dansen.«

»Te dansen?« vraagt Mien en verschrikt ziet ze Koba aan. Dansen daar heeft ze nooit iets goeds van gehoord en haar ouders hebben haar altijd voorgehouden, dat een Christen niet in een omgeving hoort, waar dat gedaan wordt.

Koba ziet haar echter rustig glimlachend aan. »Je moet daar niet van schrikken,« zegt ze. »We beginnen met zingen en als dat afgeloopen is, dansen we onder elkaar nog een uurtje. Dat is heelemaal niet slecht. En als jij er liever niet bij wilt blijven, kun je vóór dien tijd naar huis gaan.«

»Ja hoor, dat doe ik dan maar.« Mien is blij met die oplossing, want blijven, als er gedanst wordt, dat wil ze stellig niet.

In de zaal vinden ze al verscheidene meisjes bijeen, waarvan Mien er nu al eenige kent. Ze hebben allemaal lichte japonnen aan en mooie, lage schoentjes. Mien kan ze niet genoeg bewonderen en maar al te gretig draaien ze voor haar in het rond, om te hooren, dat ze er zoo netjes uitzien. Haar onrust en gejaagdheid hindert Mien

niet, ze benijdt ze alleen maar om de mooie kleeën.

Daar tikt de dirigent op zijn lessenaar en alle meisjes reppen zich naar het podium: het zingen zal beginnen. Werkelijk, het klinkt aardig en als er, nadat er een paar stukjes gezongen zijn, pauze is en enkele meisjes en jongens bij Mien komen praten, zegt ze opgetogen: »Prachtig, zeg! Ik word vast ook lid!«

Dat juichen de anderen hartelijk toe en ze zeggen, dat Mien eens goed moet opletten, of ze de stukjes, die na de pauze komen, niet nog mooier vindt. En Mien let goed op. Dat zou ze toch wel gedaan hebben, zonder de waarschuwing, want ze houdt veel van zingen en op school had ze de zangles ook altijd zoo prettig gevonden. Veel te gauw naar haar zin is het zingen afgelopen en wordt er aangekondigd, dat er nu gelegenheid wordt gegeven om te dansen.

De stoelen worden aan den kant van de zaal gezet en in het midden wordt een gladde planken dansvloer gelegd. De meisjes en jongens zijn de zaal ingegaan en praten en lachen nu met kennissen. Ook bij Mien zijn Koba en anderen druk aan het praten.

»Fijn, hè! We hebben al tegen den directeur gezegd, dat je Donderdag meekomt. En dat was heel goed. We gaan nu nieuwe stukjes instudeeren.«

Terwijl ze nog wat babbelen en lachen is alles klaar gekomen, om met het dansen te beginnen en Mien maakt aanstalten om heen te gaan. Maar daar willen de meisjes heel niet van hooren. Ze moet niet zoo flauw zijn en 't is toch eigenlijk kinderachtig vinden ze. Mien weet niet, wat ze nu moet doen. Ze wil weg en ze vindt het toch ook zoo akelig, als de meisjes haar uit zullen lachen.

»Weet je wat,« zegt Koba, »je blijft eens kijken bij den eersten dans en als het je niet bevalt, kun je dan dadelijk weggaan.«

»Ja, ja,« roepen de meisjes en Mien stemt toe.

De muziek begint nu te spelen en weldra draaien de

paren langs Mien heen. Zoiets heeft ze nog nooit gezien en ingespannen zit ze te kijken en te luisteren. En na den dans komt Koba weer en met een hoog-roode kleur

en oogen, die schitteren van opwinding, vraagt ze uitdagend: »Nu, is daar nu iets slechts in? Niet, hè? Zeg dan eens wat.«

Neen, dat kan Mien niet zeggen, ze weet ook op het oogenblik niet, waarom het slecht is.

»Zie je wel, dat het maar een praatje is! Je hoeft heelemaal niet weg te gaan.«

Maar ze gaat ook niet weg, ze blijft nog een dans en nog een Maar dan is de bekoring van het nieuwe er af en dan bekijkt ze de langs haar heen zwierende paren wat nuchterder. En dan valt het haar op, hoe onrustig alles is, dan ziet ze in eens, hoe wild Koba kijkt, hoe slordig haar haren fladderen. En plotseling staat ze op en zonder zich te storen aan de verbaasde blikken van de dansers, zonder er op te letten, dat die naast haar zitten, zeggen, dat ze wachten moet, tot de dans uit is, gaat ze de zaal uit, naar buiten.

Gretig snuift ze de frissche avondlucht op, terwijl ze even stil staat en naar den rustigen sterrenhemel ziet.

Gejaagd stapt ze daarna voort door de stille straten en als ze bij huis is, ontsluit ze behoedzaam de voordeur en gaat zachtjes de trap op naar haar kamertje. Zonder zich uit te kleeden gaat ze op den rand van het bed zitten en denkt na over dezên avond. Ze huivert van koude en ook van een wonderlijk vreemd gevoel. Neen, toen Koba vroeg, wát er voor slechts aan dansen was, toen kon ze geen antwoord geven, maar dát het slecht is weet ze nu zeker.

Waarom waren ze allemaal zoo opgewonden geweest, waarom hadden ze zoo uitbundig gelachen, zoo druk gepraat? Vader zei altijd: »Wat overdreven luidruchtig gebeurt, of uitbundig, bewijst dat het hol en leeg is.«

't Is heel stil in huis. Mijnheer en mevrouw slapen zeker al. Als Mien op haar wekker kijkt, bemerkt ze met schrik, dat het al halftwaalf is. Heel zachtjes kleedt ze zich uit en kruipt ze in bed en ze bedenkt, hoeveel dingen ze tegenwoordig stilletjes moet doen. Er is o zooveel, dat mevrouw en moeder niet mogen weten. Zouden ze het mogen weten van vanavond? Zou ze gewild hebben, dat moeder de zaal binnen was gekomen? Zou ze er den Heere Jezus hebben durven ontmoeten?

»De oogen des Heeren zijn in alle plaatsen,« leest ze bij het heldere maanlicht. Dus ook daar? En hier? En in de bioscoop? Onrustig, gekweld door allerlei gedachten valt Mien eindelijk van vermoeidheid in slaap.

HOOFDSTUK XIII.

MINA'S KEUZE.

Mien had den Zondag daarna haar thuisdag en mijnheer en mevrouw gingen naar de kerk. Daarna gingen ze nog even samen naar de familie Zwart en daar kwam het gesprek ook op Mien.

»Voldoet ze je nogal, Martha?« vroeg mevrouw Zwart.

»Ze is trouw in haar werk, moeder, maar wij vinden haar zoo stil.«

»'t Kind zal wel eens naar huis verlangen. Ze is nog maar jong,« zei mijnheer Zwart vriendelijk.

»Dat denken wij ook wel eens en daarom laten we haar maar veel uitgaan, ze heeft nu een vriendinnetje gevonden, een buurmeisje van den Steenweg. Nu Willem nog thuis is, kan ik haar 's avonds best missen.«

»'t Is toch maar te hopen, dat ze op Dirkje lijkt, want wat hadden we daar toch een lief meisje aan!« zei mevrouw Zwart en mijnheer voegde er aan toe, dat zijn dochter maar goed voor Mien zorgen moest.

Dat deed mevrouw Van der Stad dan ook. En Mien zag wel in, dat ze al de vriendelijkheden van mevrouw eigenlijk al heel weinig verdiende. Ze deed haar werk nog trouw en ze was in haar woorden niet brutaal, maar haar gedachten waren verre van vriendelijk. Ze sprak van mevrouw ook altijd als van »die van mij« en ze vond dat echt flink staan. Dat deed Koba immers ook!

Uitgaan was haar lust en leven, en, zoolang als mijnheer

thuis was, kreeg ze van mevrouw bijna elken avond vrij.

Maar mijnheers verlof was weldra om en toen moest Mien 's avonds wat vaker thuisblijven.

Hoewel ze best kon inzien, dat dit heel billijk was, deed ze het knorrig en ontevreden, zoodat mevrouw weinig plezier van haar gezelschap had.

Toch vond ze nog gelegenheid te over om met Koba mee te gaan naar de bioscoop en altijd weer was die bereid om haar geld te leenen. Ze zei, dat haar broer er tegenwoordig zooveel bijverdiende, maar als Mien iets meer van dien broer vroeg, praatte ze daar overheen.

Op den duur ging het Mien toch vervelen, dat ze zoo dikwijls leenen moest en toen vroeg ze nog eens aan moeder om wat geld te mogen houden. Ze vertelde, dat ze lid was van de zangvereniging en dat dit per week een dubbeltje kostte; als ze voor Dirkje eens wat mee wilde nemen en voor kleinen Wim een wollen pakje breien....

Toen stond Moeder haar toe elke week een gulden voor zichzelf te houden.

Doch met dien gulden kwam Mien al gauw niet meer toe en ze begon weer bij Koba te leenen.

In den loop van dien winter had vrouw Gerritsen een zware kou gehad. Zij bleef zich daarna nog geruimen tijd heel zwak gevoelen.

»Je zult een poosje het bed moeten houden,« had haar man al dikwijls gezegd. Maar daar zag vrouw Gerritsen met haar drukke huishouden geen kans toe. Zij gevoelde zich echter steeds zwakker worden en stemde er dan ook op zekeren dag in toe om eens een dokter te raadplegen.

Toen deze kwam, schudde hij bedenkelijk het hoofd en zei:

»Je hebt veel te lang voortgelopen, moedertje, en je hadt me wel wat eerder mogen roepen. Geen dag langer opblijven!« En toen vrouw Gerritsen hem wilde ver-

zekeren, dat zij in haar huishouden niet kon gemist worden, weerde hij glimlachend alle bezwaren af.

›Ik weet er alles van,‹ zei hij, ›maar een influenza laat zich niet ongestraft verwaarloozen. Laat dit receptje nu maar eens klaarmaken. En dan trouw innemen! Morgen kom ik terug en dan moet ik je in bed vinden, hoor!‹

Dat gaf een schrik aan alle huisgenooten. Er werd voorloopig overeengekomen, dat ieder een deel van het huishoudelijk werk voor zijn rekening zou nemen.

›t Ging wel wat wonderlijk toe, dien avond. Willem en Gerrit sneden de boterhammen en zetten koffie, maar het ongewone werk ging hun nogal onhandig af. ›Willem had zoo weinig koffie in den pot gedaan, dat het wel thee leek, en Gerrit sneed zulke dikke boterhammen, dat ik ze niet in in mijn mond kon krijgen,‹ vertelde Jan 's avonds aan zijn moeder.

›t Ging alles nu met zooveel moeilijkheden gepaard, dat er besloten werd den raad van Dirkje in te winnen. ›Ik ben de eenige, die zou kunnen helpen,‹ zei deze, ›want Mien is nog een kind en haar krachten zouden toch te kort schieten. ›t Beste zou zijn, dat wij met ons kleine gezin een poosje hier kwamen inwonen. Ik kon dan voor moeder zorgen en het huishouden waarnemen.‹

Zoo werd er besloten. Haar man zou 'dagelijks op de fiets naar zijn werk gaan. Hij had dit graag voor zijn schoonmoeder over en voor allen was dit de beste oplossing.

Toen Mien dien avond bij Dirkje kwam, hoorde zij met verbazing van deze schikking. Wel speet het haar zeer, dat haar moeder ziek was, maar het liet zich dan toch niet al te ernstig aanzien. En dat Dirkje voor een poos de stad uitging, dat was voor haar juist een heel welkome tijding.

›Waar ga je nu op je vrije avonden heen?‹ vroeg Dirkje haar.

›Och, dat weet ik nog niet. Misschien eens met Koba

wandelen of eens naar een ander meisje. En anders blijf ik thuis.«

»Je kunt natuurlijk wel eens een eindje omloopen om wat in de frissche lucht te wezen, maar ik zou 's avonds maar niet al te lang buiten blijven, hoor! Dat zou moeder niet goed vinden en nette meisjes behooren 's avonds ook niet op straat.«

Hoewel ze in haar hart wel voelde, dat haar zuster gelijk had, gaf Mien vrij snibbig ten antwoord, dat ze dat zelf ook wel wist en dat ze heusch wel op zichzelf kon passen. Juist dat ze gewaarschuwd werd tegen het kwaad, dat haar toch zoo aanlokte, maakte Mien kregel en onvriendelijk, vooral toen Dirkje vervolgde:

»Ik begrijp eigenlijk niet goed, dat je het tegenwoordig zoo goed met die Kobakunt vinden. Vroeger groette ze ons niet eens. Is het wel een net meisje?«

»Ze is altijd even aardig. Ik houd heel veel van haar en ik ben wát blij, dat ze mijn vriendin wil wezen,« antwoordde Mien op scherpen toon.

Dirkje had spijt van haar goed bedoelde woorden, en zei, dat ze hoopte, dat Mien gelijk had en dat Koba ook best mee kon vallen. Ze sprak over andere dingen.

»Zeg, weet je, wat je doen moet? Je moet voor je zelf net zoo'n jumper breien als de mijne. Die vind je immers zoo mooi? Ik zal je het patroon wel geven en Moeder

vindt vast wel goed, dat je er wol voor koopt. Acht knotjes van vijftig cent heb je er voor noodig. Dat is wel net je heele weekgeld, maar je hebt er dan ook wat voor. Ik zal wel aan Moeder zeggen, waarvoor je geld noodig hebt.«

Dit voorstel greep Mien met beide handen aan.

»Vraag dan meteen aan Moeder, of ik elke week twee dubbeltjes mag houden voor de zangvereeniging. Alle meisjes daar tracteeren wel eens en ik wou dat ook wel eens doen.«

Dirkje beloofde, over alles te zullen spreken en dan zou Mien er Zondag, als ze haar vrijen dag had, wel van hooren.

Zoo gebeurde het, dat Mien toestemming kreeg om elke week wat meer geld te houden en met de vier gulden voor de wol was ze zoo rijk, dat zij vooreerst niets van Koba behoefde te leenen.

Op zekeren dag kwam Jan haar 's morgens een briefje van moeder brengen.

»Ik ben heelemaal niet bang voor den hond,« zei hij, toen hij nog maar nauwelijks in de gang was.

Maar toen Juno blaffend de kamer uitkwam, kroop hij angstig tegen Mien aan.

»Een klein beetje bang ben je geloof ik toch wel,« plaagde mevrouw. Maar Jan verontschuldigde zich handig. »Hij blaft nu ook zoo erg,« zei hij, »hij is zeker ergens kwaad om.«

Mevrouw gebod nu Juno, dat hij rustig moest gaan liggen en toen nam ze Jan mee naar de kamer en o, wat werd hij daar even verwend!

Mevrouw liet hem eens snoepen en ze had nog een leuk prentenboekje voor hem en hij moest een glaasje warme melk drinken. Onderwijl had Mien het briefje gelezen en mevrouw vroeg: »Toch geen slecht nieuws, Mien?«

»Neen mevrouw, juist niet. Annie van den Brunt moet

naar het ziekenhuis om geopereerd te worden, en, als dat gebeurd is, zal ze misschien weer kunnen lopen. Vanmiddag komt ze met een ziekenauto en of ik nu van de week eens naar haar toe zou mogen, want haar moeder kan niet alle dagen twee keer komen.»

»Natuurlijk mag je! Misschien gaat mijn vader ook wel eens kijken, als hij het hoort. Wat zou dat heerlijk zijn, als dat meisje weer beter mocht worden!«

Ja, daar was Mien het heelemaal mee eens. Maar toen Jan al lang weg was en zij boven bezig was met haar werk, toen was Mien niet blij om Annie.

Ze voelde zich zoo vervreemd van haar vroegere vriendinnetje, dat ze onder het groote nieuws tamelijk onverschillig was. Ja, ze vond het zelfs vervelend om naar het ziekenhuis te moeten. Wat zou ze met Annie praten? 't Was al zoo'n tijd geleden, dat ze haar voor het laatst had gesproken, want op haar vrije Zondagen bezocht ze haar bijna nooit meer. Annie was zoo kinderachtig! 't Was wel geen wonder voor een meisje, dat altijd moest liggen, maar wat had je er aan?

Neen, dan Koba!

Maar een keertje naar het ziekenhuis gaan, daar kon ze toch niet buiten. Ze zou wel vaker mogen, maar dat wou ze niet. Annie moest dan maar denken, dat ze om haar werk niet kon.

Een paar dagen daarna ging Mien naar het ziekenhuis. De operatie was prachtig geslaagd en binnen niet al te langen tijd zou Annie wel weer lopen. Haar blijdschap was onbeschrijflijk en wie zou ze daar nu liever deelgenoot van maken dan haar oudste vriendinnetje, Mien? Met groote vreugde zag ze dan ook haar komst tegemoet. Wel had ze gemerkt, dat Mien haar den laatsten tijd vergat, maar daar dacht ze nu niet meer aan. En . . . als ze weer liep als vroeger, zou al het andere ook wel weer worden, zooals het vroeger was.

En daar komt Mien nu de zaal binnen, en als Annie

haar maar aanziet, is haar blijdschap ineens weg. En toch, Mien doet vriendelijk, ze groet Annie hartelijk en feliciteert haar met haar groote geluk. Ze vraagt, of Annie veel pijn gehad heeft en of ze het zich haast wel in kan denken en ze zegt zelfs, dat zij er ook zoo blij om is.

Maar het ontgaat Annie niet, dat Mien niet echt blij is! Dat ze onrustig op haar stoel draait en telkens kijkt op de klok, of het bezoekuur al om is. Wat moet Annie nu toch tegen haar zeggen? Haar gedachten zijn immers met andere dingen bezig, heel ver van Annie en van deze ziekenzaal weg. Zwijgend zitten ze dan nog een poosje bij elkaar en er wordt alleen af en toe nog een losse, niets-zeggende opmerking gemaakt.

›Wat heb je een mooie bloemen!‹ zegt Mien.

›Van vader gekregen. Hij is zoo dankbaar en blij.‹

Weer is het een poos stil en dan vraagt Annie, hoe het met mevrouw gaat en met Wim.

Maar Mien vertelt nu niet, zooals ze vroeger deed, leuke dingen van Wim, want dat vindt ze zoo raar. Ze zegt maar, dat het goed met allen gaat en dan voegt ze op de klok ziende er meteen aan toe: ›Maar ik moet weg, want ik moet om halfvier in huis zijn. Mevrouw wou ook nog even uit. En je moet ook nog de groeten van haar hebben.‹

Koel neemt ze afscheid en buiten lacht ze er om, dat ze zoo gauw die leugen verzonnen heeft om weg te komen. Even bedenkt ze nog wel, hoeveel zij en Annie vroeger van elkaar gehouden hebben en dat ze bij haar moeder van die vriendschap niets behoefde te verzwijgen, maar die gedachte onderdrukt ze. ›Als je groter wordt, gaat dat natuurlijk anders,‹ maakte ze zichzelf wijs. ›En Annie mag een goed kind zijn, maar ze is door dat lange liggen erg saai geworden.‹ 't Is geen wonder, dat zij wel eens wat anders wil. Ze hoopt maar, dat Annie gauw heelemaal beter is en naar huis mag. Dat is voor Annie het allerbeste en dan is ze meteen van die vervelende bezoeken af.

Als Mien in die week nog een keer naar het ziekenhuis gaat, zorgt ze, dat ze er pas laat is. Ze kan nu niet langer dan een kwartiertje blijven en dien tijd praat ze wel vol.

Druk redeneert ze over allerlei oppervlakkige dingen en ze lacht en ze staat plotseling op, om naar Annie's leesboek te kijken en dan praat ze weer over wat anders en dan lacht ze weer luidruchtiger dan men op de zaal gewend is. Annie zegt niet veel. Nu verlangt ze er ook naar, dat het bezoekuur om is, want dit is de oude Mien niet! En die drukke manieren vindt ze nog verdrietiger dan haar verlegenheid van den vorigen keer.

»Morgen ga ik naar huis,« zegt Annie. »Ik kan nu al loopen tusschen twee zusters in en thuis zal ik het verder wel leeren.«

»Nu, daar ben ik blij om, hoor!« zegt Mien en dat is misschien het eerste, wat ze hartelijk meent.

Als Mien even daarna opgewekt naar huis terugkeert, ligt Annie in haar bed te schreien.

De zusters begripen daar nu niets van: een meisje, dat bijna beter is en morgen naar huis gaat!

Neen, in Miens hart is geen plaats meer voor Annie. Koba is nu de vriendin, met wie ze heelemaal meegaat. Bijna avond aan avond gaan ze samen uit en in de bioscoop voelt Mien zich nu heelemaal geen vreemde meer. Zelfs heeft ze zich over laten halen om na de zangles dansen te leeren en al haar tegenzin en schroom van vroeger heeft ze onderdrukt. Wel bezwaart het haar soms nog, dat ze alles zoo stilletjes moet doen en dat ze bij Koba hoe langer hoe dieper in de schuld komt, maar Koba zelf troost haar daarover. Die schuld komt wel terecht en dat ze niet alles aan haar moeder vertellen kan . . . wel dat doet immers geen één groot meisje. De tegenwoordige vriendinnen van Mien doen dat ook stellig niet, maar dat er werkelijk niemand zou zijn van haar leeftijd, die nog open en eerlijk met haar moeder omgaat, dat weet Mien

in het diepst van haar hart wel beter. De Zondagen thuis hebben hun bekoring verloren en af en toe slaat Mien al over en blijft ze haar vrijen dag in de stad doorbrengen.

Al lang heeft moeder gemerkt, dat het met Mien niet heelemaal in orde is en met angst heeft ze zich afgevraagd, wat daarvan toch wel de reden mag zijn. En als Mien op zekeren Zondagmiddag met moeder alleen is, praat deze er eens met haar dochtertje over.

»Voel je je wel goed thuis in de stad, Mien?« vraagt ze. »Als je er niet goed wennen kunt, mag je wel weer thuiskomen, hoor!«

»O, neen, moeder, ik zou niet thuis willen komen. Ik vind het veel te prettig bij mevrouw.«

»Maar waarom ben je dan zoo stil? Waarom vertel je mij niet alles meer, zooals vroeger?«

»Ik vertel u toch alles! Ik heb immers al gezegd, dat mijnheer weer thuis komt en dat mevrouw een nieuwe fiets heeft gekocht en dat Wim kan staan en...«

»Ja, maar dat zijn allemaal dingen over mevrouw, maar ik wou zoo graag alles van je zelf weten, alles van je eigen leven. Ga je nu nog met Koba van Laar om?«

»Ja en het is wat een aardig meisje.«

»Maar waarom komt zij nooit thuis? Dat meisje is toch nog veel te jong, om heelemaal op haar eigen beenen te staan? Jij mag nooit wegblijven op je vrije dagen, hoor?«

»Natuurlijk niet. Dat doe ik toch ook niet! Alleen laatst, toen ik zoo'n erge hoofdpijn had!«

»Als je eenigszins kunt, moet je voortaan toch maar komen, dan kun je hier wel wat op bed gaan liggen. En wat dien omgang met Koba van Laar aangaat, ik heb daar niet zoo heel veel mee op. Als jullie samen wandelen, vind ik het goed, maar je moet nooit meegaan naar plaatsen, waar je niet hoort, Mien. Slechte dingen merk je misschien wel nooit van die menschen, maar goede toch ook niet. En waarom doen ze alles in den avond, in

den nacht dikwijls? Eerlijke menschen behoeven toch Gods zonlicht niet te schuwen?»

† »Maar dat doet Koba heelemaal niet,« zegt Mien en haar toon wordt bitser, naarmate moeders woorden meer weerklank vinden in haar eigen hart.

»Ik ben blij, dat zij vriendinnetje met me wil wezen, want ik kan toch zeker niet altijd alleen uitgaan. En om altijd bij Dirkje te zitten, daar heb ik geen zin in, dan kan ik wel thuis blijven.«

De toon, waarop Mien praat, bevalt vrouw Gerritsen heelemaal niet en graag had ze nog eens rustig met haar gesproken, maar ze heeft er dien geheelen Zondag geen gelegenheid meer voor. Ze begrijpt ook wel, dat de zaak zoo ernstig is, dat ze op moet passen om door verkeerd aanpakken niet meer te bederven dan goed te maken. Ze hoopt nu maar op den volgenden Zondag, over veertien dagen. Maar als die dag aanbreekt en vrouw Gerritsen in de kerk naar Mien uitkijkt, ziet ze haar niet. Vader gaat daarom even bij mevrouw Van der Stad aan en hoort daar, dat Mien 's morgens wel weg is gegaan. Mevrouw kan zich ook niet indenken, waar Mien wezen kan, temeer daar Dirkje met haar man in de kerk is. Daar is ze dus niet naar toe gegaan. Gerritsen moet maar eens gaan hooren aan het huis waar Koba van Laar dient. Daar verneemt hij, dat Koba dien heelen dag vrij heeft gevraagd om mee te gaan op een fietstocht van de zang-vereeniging. Van Mien weet men daar niets, maar Gerritsen begrijpt wel, dat zijn dochttertje ook mee is.

Dat is een treurige tijding voor vrouw Gerritsen en de Zondag verloopt voor haar zonder de verkwikkende rust, die ze anders geniet.

's Avonds na kerktijd loopt zij zelf nog even bij mevrouw Van der Stad aan, maar van Mien is nog niets te bekennen.

Na een onrustigen nacht, spoedt vrouw Gerritsen zich 's Maandagsmorgens, zoo vroeg ze maar kan, naar den

Groenen Singel. Daar hoort ze nu, dat het zoo is, als men gisteren al vreesde: Mien is mee uit fietsen geweest. Koba heeft gezorgd, dat ze een fiets had.

Mien heeft wel verwacht, dat Moeder komen zou, en ze heeft van te voren al bedacht, wat ze zeggen zou.

»Het plan kwam Zaterdagavond laat pas op en toen kon ik het niet meer vragen.«

»Je weet toch heel goed, dat je 's Zondags naar de kerk behoort te gaan.«

»Een keertje mag je toch wel eens overslaan.«

»Zeker niet om fietstochtjes te maken. Al zou je er niet de kerk voor hebben verzuimd, dan zou ik nòg niet willen, dat je zoo je Zondag besteedde.«

»Maar ik heb geen kwaad gedaan! We hebben heerlijk genoten en gezongen.«

»Heb je werkelijk geen kwaad gedaan? Heb je den sabbat geheiligd? Neen Mien, dat weet je wel beter!«

Mien ziet wel in, dat verder praten overbodig is en daarom vindt ze het veel handiger om te zeggen: »Nu, als het niet mag, zal ik het niet meer doen.«

Mooier kon ze het toch niet zeggen. Nu moet moeder immers tevreden zijn!

Toch is dit niet het geval en als moeder even later, na nog een ernstige vermaning huiswaarts gaat, is haar hart bezwaard over haar jongste dochttertje.

Mien is vlug aan het werk gegaan. Ze wil nu liever vermijden, om veel met mevrouw alleen te zijn, anders begint die ook nog. Gelukkig gaat mevrouw tegen koffietijd een uurtje met Wim rijden. Mien moet zorgen, dat de koffietafel klaar staat, als ze terugkomt.

Als Mien bezig is de voordeurmat uit te kloppen, komt Koba er langs.

»Dag, ben je al uitgerust?« vraagt ze.

»'t Gaat nogal,« zegt Mien. »Mijn beenen zijn nog wat stijf.«

»Een fijne dag geweest, hè? Is ze niet thuis?«

»Neen, met Wim wandelen.«

»Ik kom er even in. Heb je geen koffie?«

Mien is een beetje geschrokken van Koba's vraag, maar deze wipt vlug de gang door en de keuken in.

»Dat tref ik,« zegt ze, »net aan 't koffie zetten!« Ze tilt de filter even van den koffiepote af en den lekkeren

geur opsnuivend voegt ze er bij: »Geef me er maar gauw eentje.«

Mien durft dat haast niet te doen. Ze heeft nog nooit zelf iets genomen, maar Koba lacht haar uit.

»Dat mag elk dienstmeisje,« zegt ze overredend. »Natuurlijk! Verbeeld je! Koffie zetten en niet eens proeven of ze goed is!«

Ze nemen beiden een kopje en dan loopt Koba eens den tuin in.

»Een mooi lapje grond,« zegt ze, rondkijkend. »En is dat je schuur? Is die nogal ruim?« Ze kijkt er nieuwsgierig in en als ze de nieuwe fiets ziet, roept ze: »Wat

een prachtkarretje!« Met kennersblik bekijkt ze hem heelemaal en ze roemt alle onderdeelen.

»En wat prettig,« zegt ze, »dat je nooit met die fiets door de gang hoeft! Nooit een vuile looper!«

»Neen,« zegt Mien, »als je door die achterdeur gaat, kom je in de gemeenschappelijke poort en die komt in de Langestraat uit.«

»Ja, makkelijk, hoor! Nu, ik moet er van door, en jij moet ook opschieten zeker. Dag!«

Koba loopt vlug weg en Mien rept zich om de kopjes vlug te wasschen. Koba mag dan al zeggen, dat ze het heel gewoon vindt, zij zou toch niet willen, dat mevrouw het merkte, vooral nu niet.

HOOFDSTUK XIV.

EEN ANGSTIGE NACHT.

Telkens dien nacht heeft Mien al gehoord, dat Wim in de slaapkamer schreit en hoest. Mevrouw is al den heelen nacht op en ze probeert maar om het ventje in slaap te krijgen.

Ach, ach! wat heeft het ventje het te kwaad! Knorrig draait Mien zich om. Zij kon met al dat leven ook maar niet slapen en ze heeft toch heusch wel behoefte aan een rustigen nacht, want morgen komt mijnheer terug en dan begint de drukte weer.

Ze kruipt met het hoofd diep in haar kussen, maar het helpt niet: het benauwde hoesten en schreien dringt toch nog tot haar door. Wanhopig gaat ze overeind zitten en kijkt eens op haar wekker.

Nog niet eens drie uur! Maar dan kan ze nog wel vier uur lekker slapen. Kom, ze wil het nog eens probeeren. 't Is wel niet koud meer, maar ze trekt toch de dekens over haar ooren, misschien hoort ze het dan niet meer.

Wacht, nog even het licht uitdraaien. Verschrikt blijft ze eensklaps rechtop zitten. Ze heeft leven gehoord in den tuin! Neen, ze heeft zich stellig niet vergist, de achterdeur is open en dicht gegaan. Ze kent het geluid van die deur zoo goed, ze weet zeker, dat die nu geopend en gesloten is. Doodstil blijft ze zitten en haar oogen staren wijd open in de nu donkere kamer.

Een poos hoort ze niets. Zou ze zich dan toch vergist hebben?

Maar neen.... daar hoort ze heel flauw het piepen van de schuurdeur. Stellig schrikt degene, die daar nu bezig is, van dat geluid, want telkens is het even stil. Dan wacht hij zeker even. Dat piepen, daar kun je niets aan doen, dat doet de schuurdeur altijd, vooral als het een paar dagen geregend heeft, zooals nu. Hoor, daar heb je het weer! Dan hoort ze niets meer. Zouden ze nu bezig zijn in het schuurtje? Stelen.... de fiets stelen! Weg is eensklaps haar schrik en angst en Mien springt uit bed. Ze schuift het gordijn een eindje op zij en kijkt in den tuin. Ja hoor! De schuurdeur staat open: Dan is het om de fiets te doen en wie kon nu weten dat die daar stond! Mevrouw is er nog bijna niet op uit geweest.... Ze vermoedt iets en plotseling, als bij ingeving vermoedt ze ineens de geheele toedracht der zaak. Dat kon Koba wel verteld hebben aan iemand, aan dien altijd rijken broer misschien?

Maar dan zou het haar schuld zijn, als mevrouw bestolen werd en dat wil Mien niet. Ze geeft er zich geen rekenschap van, dat ze in haar nachtpon en op haar bloote voeten is. Ze rukt haar kamerdeur open, snelt de trap af, de keuken door en de tuindeur open werpende schreeuwt ze: »Help, help, dieven, dieven!« Woest wordt de schuurdeur opengesmeten en in den man, die er met de pet diep in de oogen getrokken haastig uit komt, herkent Mien inderdaad Koba's broer. Hij heeft blijkbaar met moeite de fiets achter allerlei andere dingen, die er gisteravond vóór gezet zijn, vandaan gehaald en vlucht er nu den tuin mee in.

Met grimmige oogen ziet hij haar aan en sist: »Houd je mond, meid, of....«

Hij voltooit den zin niet, maar rukt haastig de tuindeur open en gaat de achterpoort in.

Mien schreeuwt nog steeds: »Help, help, dieven....« Ze is buiten zichzelf van angst. Ze let er niet op, dat

mevrouw naar beneden is gekomen en verschrikt roept, wat er dan toch gebeurt. Ze loopt nu den tuin door, den hollenden man achterna.

De deur naar de Langestraat is gesloten, en blijkbaar is de man van plan daarover te klimmen. Hij schijnt een handlanger te hebben, die achter de gesloten deur staat, om de fiets aan te pakken, als hij die omhoog zal steken. Hij fluit een signaal, klimt op een kist, daar blijkbaar door

hem zelf heengesleept, grijpt de fiets, om ze over te geven, maar

Het roepen van Mien is niet zonder resultaat gebleven en juist, als de man zoover is, ziet hij uit verschillende achterdeuren burens toesnellen.

Dat redt hij niet! De fiets is zwaar, bij het omhoog trekken kan hij zijn evenwicht verliezen en door de burens gegrepen worden.... Dan laat hij de fiets maar liever schieten en redt zichzelf.

In een wip is hij nu over de poortdeur verdwenen en als een der burens deze met een sleutel geopend heeft en men de Langestraat inkijkt, is er van den dief, of van zijn handlanger niets meer te bespeuren. Maar de fiets ligt er en men kan nu niets anders doen, dan die naar de eigenaresse terugbrengen.

In de keuken van mevrouw Van der Stad zit Mien hevig te snikken. Toen ze zag, dat de fiets gered was, is ze haastig teruggelopen en daar zit ze nu. Mevrouw kan geen woord uit haar krijgen en wat ze ook doet, om haar tot bedaren te brengen, het helpt allemaal niets.

»Nu,« zegt een der burens, »jij bent een kranig meisje. Dat had mevrouw haar mooie fiets wel eens kunnen kosten.«

Nu begint Mien nog heviger te schreien en tusschen haar snikken door zegt ze: »'t Is mijn schuld, ik heb....«

Ze kan niet verder en mevrouw laat haar nog eens drinken. Ze is een beetje overstuurd, ze moet nu maar stil zijn en nog een beetje probeeren te slapen.

De fiets wordt nu binnen gezet, mevrouw bedankt de burens, die ook nog gauw wat gaan slapen, de deur wordt weer gesloten en dan brengt mevrouw zelf Mien naar haar kamertje. Vóór mevrouw naar haar eigen kamer gaat, zegt ze vriendelijk: »Ik dank je wel, hoor Mien, dat je zoo goed voor mijn fiets gezorgd hebt. Dat was heel dapper van je.«

Dat is te veel voor Mien. Ze valt voorover op haar

bed en roept snikkend: »O, u moest het eens weten! Het is mijn schuld. Ik heb de fiets aan Koba laten zien!«

»Maar Koba heeft het toch niet gedaan?« vraagt mevrouw glimlachend. Ze denkt, dat Mien in haar overspanning maar wat zegt.

Nu gaat Mien rechtop zitten. Ze droogt haar tranen en

zegt zoo kalm mogelijk: »Koba krijgt altijd veel geld van een broer van haar en gistermorgen was ze in de keuken en ze keek zoo naar de fiets en ze vroeg zoo, hoe je achterlangs uit dit huis kon komen. Dat deed ze natuurlijk, om het aan haar broer te vertellen.«

Mevrouw heeft verschrikt naar dat verhaal geluisterd en nu veronderstelt ze, dat Mien zich wel vergissen kan.

Het is toch heelemaal niet zeker, dat het Koba's broer was!

»Ik zag het duidelijk, al trok hij zijn pet ook nog zoo diep in de oogen. Ik heb hem vaak genoeg op den Steenweg gezien. En hij keek zoo vreeselijk! Net zooals«

Ze wil zeggen, dat Koba ook zoo kijken kon, maar die woorden willen haar niet over de lippen.

Dat is haar vriendin! Ze huivert en eensklaps ziet ze die vriendschap in het ware licht.

En ze gaat weer na, waar die omgang haar toe gebracht heeft. Moeder heeft zij herhaaldelijk voorgelogen, tegen mevrouw is ze onbeleefd geweest, tegen Annie onhartelijk, tegenover niemand heeft ze zich eigenlijk goed gedragen. Ook tegenover Koba niet. Ze is tevreden geweest met samen te lachen en uit te gaan, maar een ernstig woord hebben ze samen nooit gesproken. En dat geleende geld, zou dat ook van diefstal afkomstig zijn?

»O,« snikt ze weer, »wat ben ik toch slecht! Als u eens wist, waar ik met Koba altijd heenging!«

Mevrouw wijst haar nu den tekst boven het bed. »De oogen des Heeren zijn in alle plaatsen, beschouwende de kwaden en de goeden,« leest ze hardop en ze voegt er bij: »Waar je ook geweest bent, Mien, God heeft je gezien en nu moet je Hem vragen, of Hij je helpen wil standvastig te blijven in je besluit om daar nooit weer te komen.«

Het zien van den tekst doet Mien weer denken aan het oogenblik, dat moeder dien heeft opgehangen, nu een jaar ongeveer geleden. Wat is er in dat jaar veel gebeurd! Hoe anders sprak ze toen met moeder dan tegenwoordig. Wat zou ze nu graag alles aan moeder vertellen.

»Mag ik naar huis, alstublieft?« vraagt ze in eens.

Mevrouw glimlacht. Ze kan zich den gedachtengang van het meisje zoo goed indenken, want naar wie zou ze nu, op dit gewichtige oogenblik in haar leven, meer verlangen dan naar haar moeder? Maar het kan niet. Wim ziek — mijnheer straks thuis, neen, het kan niet. En bovendien, het is nu nog nacht.

»Weet je wat,« zegt ze, »we gaan ons nu allebei aankleeden, want van slapen komt toch niets meer, al is het pas vijf uur. En dan gaan we beneden samen een kopje thee drinken, dan kunnen we nog eens rustig over alles praten. Maar zachtjes, hoor, denk aan Wim.«

Als mevrouw een half uurtje later beneden komt, vindt ze in de huiskamer de thee al gezet.

»Nu we zoo vroeg zijn,« zegt mevrouw, »kun je na de koffie wel naar huis gaan. Ik zal dan zelf wel voor het eten zorgen, maar den heelen dag kan ik je nu niet missen. Je weet, hoe druk het is, als mijnheer pas aankomt.«

»Ik vind het heerlijk om even naar huis te gaan en toch zie ik er tegen op,« zegt Mien en weer komen de waterlanders. »Maar ik wil alles aan Moeder zeggen, ik wil weer met haar worden zooals vroeger.«

»O, als ik er aan denk,« zegt mevrouw nu ook aangedaan, »dat mijn fiets moest worden weggenomen, om jou tot andere gedachten te brengen, dan zou ik er zelfs nog voor hebben kunnen danken, al was ik die ook kwijt geweest.«

»Ik ben toch maar blij, dat u er geen schade voor behoeft te lijden.«

»Waar ga je nu voortaan 's avonds naar toe?«

»Dat weet ik nog niet, maar ik ga nooit meer met Koba en haar vriendinnen mee. En dat was nu mijn vriendin! O, ik moet er maar niet meer aan denken, dat we samen zooveel pret gemaakt hebben. En bij al die vroolijkheid en al dat uitgaan, was ik toch nooit tevreden. Ik wou altijd nog mooier kleeven hebben en nog meer vroolijk en uitgelaten zijn.«

»Was je werkelijk wel altijd vroolijk?«

»Gelachen heb ik genoeg, maar niet zoozeer omdat ik pret had als om pret te maken en dol te doen.«

»En niemand van jullie dacht er aan, dat er in het leven zooveel dingen zijn, die ons niet laten lachen! En ziekte en armoede en dood, zooals we die toch overal om ons

heen zien, die zijn toch heel wat werkelijker dan wat je in de bioscoop ziet. Je moet je die pret-makende, opzichtig gekleede menschen eens in de eenzaamheid voorstellen. Dan worden ze ook dikwijls door pijn gefolterd, of ze liggen slapeloos, door zorgen gekweld, op hun bed, of worden verteerd door verdriet en teleurstelling. Het leven brengt maar al te veel zorgen en verdriet. Wie in dit leven iets anders wil, dan leven met God, ondervindt veel teleurstelling.«

»Dat zeggen vader en moeder ook altijd. Als je God dient in je leven, dan behoef je ook den dood niet te vreezen. En ik was zoo bang voor sterven!....« Mien huivert nog, als ze zich haar angsten indenkt.

»God helpe je nu, meisje, om verder de verzoeken te weerstaan, want het oude leven wil je altijd weer van Zijn dienst aftrekken, al denk je nu van niet.«

Nog een poosje praten mevrouw en Mien voort, totdat Wim weer begint te huilen. Mien gaat even mee naar de slaapkamer, want ze is benieuwd, hoe het nu met den jongen gaat.

»Hij is veel beter,« zegt mevrouw blij. »De slaap heeft hem zeker goed gedaan. Gelukkig maar, dat hij niet ziek geworden is, nu zijn vader thuiskomt. Ik dacht vannacht bijna, dat ik hem verliezen zou. O, wat zou dat toch vreeselijk zijn. En toch.... Als ik hem mocht zien opgroeien en ik zag hem dan den verkeerden weg opgaan, dat zou ik nog vreeselijker vinden. Dien angst heeft je moeder misschien voor jou gevoeld. Ga jij nu maar vlug je werk afmaken, dan kun je haar gauw gaan geruststellen.«

HOOFDSTUK XV.

DIE LIEVE MOEDER.

Als de mannen van de fabriek kwamen om te eten, brak voor vrouw Gerritsen altijd het drukste uurtje van den dag aan. En als het eten was afgelopen en de boel was afgewasschen en weggeborgen, dan ging ze meestal even rustig zitten, vóór ze aan haar kousen stoppen of verstellen begon.

De klok op den schoorsteenmantel slaat juist drie uur, als ze den rieten stoel in het zonnetje zet en een oogeblikje stil gaat zitten.

»Hè, mijn hoofd,« zegt ze pijnlijk. »Ik zou niet dadelijk aan het naaien kunnen gaan. Ik ben zoo moe. Eventjes rusten.«

Ze sluit de oogen en zit heel stil.

Slaapt moeder Gerritsen nu werkelijk? Zijn de dagelijksche zorgen inderdaad op zij gezet door den vergetelheid brengenden slaap?

Maar waarom ontspannen zich haar trekken dan niet? Waarom worden inplaats daarvan de zorgenrimpels juist dieper, de trekken om den mond droeviger?

Neen, van een verkwikkend slaapje komt niets. De zorgen laten haar geen rust. Jan moet een nieuw pak hebben. Bertus ziet den laatsten tijd weer wat bleeker, zoodat ze hem wat meer melk wil laten drinken, de groente is schaarsch, het vleesch duur....

Maar kom, Vader verdient zijn vaste weekgeld en Willem en Gerrit ook, Dirkje maakt het goed, Bertus is misschien over een paar maanden al onderwijzer en Jan, haar Benjamin, daar beleeft ze niets dan plezier van. En Mien.... Ach! Nu doet de droefenis dat bezorgde gezicht eerst recht betrekken.

Wat zijn al die andere zorgen vergeleken bij wat ze van

dat kind ondervindt? Hoe langer hoe minder opent het meisje haar hart voor haar moeder. Ze komt 's Zondags nog wel, slechts een paar maal heeft ze overgeslagen, maar de vertrouwelijkheid is weg. Haar diepste leven houdt Mien voor haar moeder verborgen. Maar gelukkig, niets is verborgen voor God. Hoe dikwijls heeft vrouw Gerritsen Hem onder tranen gesmeekt om haar kind te bewaren en altijd heeft dit haar reeds getroost. Nu ook prevelen haar lippen een stil gebed en hierdoor gesterkt en bemoedigd opent ze de oogen, en gaat rechtop in haar stoel zitten. Kom, ze moet aan het werk....

Wat is dat? Slaapt ze nog en droomt ze, dat haar meisje, haar eigen Mien, daar voor haar staat? Maar neen, die armen, die om haar hals geslagen worden, die stem: »Moeder, bent u niet meer boos op me?« dat is werkelijkheid, heerlijke werkelijkheid!

Ze trekt het meisje naar zich toe en drukt haar aan het hart. En Mien? Den geheelen weg heeft ze loopen bedenken, wat ze precies zou zeggen en hoe ze het zou doen en nu is ze het allemaal vergeten. Bij stukjes en beetjes komt het verhaal, van alles, wat gebeurd is. Haar schuldbekentenis en haar berouw.

Lang praten die twee samen, rustig in de middagstilte.

Moeder is van meening, dat Mien met niemand dan met haar en vader over het gebeurde mag praten. Ze vindt het jammer, als Mien vertelt, dat de bureu de politie opgebeld hebben. Als die er achter komt, wie de fietsendief is, dan zal men hem niet voor straf kunnen vrijwaren. Komt het echter niet uit, dan mag Mien vooral tegen niemand den naam noemen van Koba's broer. Vooral ook, omdat ze niet heelemaal zeker is van de zaak.

»Het liefst hield ik je nu maar thuis,« zegt moeder, »ver van de stad met al haar verleiding.«

Verrukt kijkt Mien haar aan. Dat zou ze ook wel graag willen, maar dat gaat niet, nu Wim ziek is en mijnheer is thuisgekomen.

»Hé, daar heb je Mien! Wat is er? Ben je soms ziek?« Onstuimig is Jan binnengekomen en nu, door het ongewone van Miens bezoek, vergeet hij zelfs te groeten.

»Zou je niet eerst eens goeiendag zeggen?« vraagt Moeder.

Dan vliegt hij haar om den hals en voelt ineens weer,

wat hij altijd voelt na zoo'n langen schooltijd: hij heeft honger.

»Krijg ik een boterham, Moeder?« En als moeder naar de kast gaat om hem te helpen, vleit hij zachtjes: »Bruin en wit, met suiker er tusschen?« En moeder geeft hem zijn zin.

Als hij even daarna zijn bruin-en-wit zit op te peuzelen,

vindt hij het toch weer zoo vreemd om niet zooals anders met moeder alleen te zijn en hij vraagt: »Heb je vacantie, of . . .« en dan valt hij ineens zichzelf in de reden: »O moeder, ze huilt.«

Maar nog wonderlijker lijkt hem alles, als hij nu zijn moeder goed aanziet.

»En u hebt ook gehuild,« roept hij dan ten hoogste verbaasd.

Moeder glimlacht.

»We schreien, Jan,« zegt ze zacht tegen hem, »omdat we ergens heel blij om zijn.«

»Waarom dan?« vraagt hij nieuwsgierig.

En als moeder zegt, dat ze dat niet vertellen kan, trekt hij minachtend den neus op.

»Ik wil het niet eens weten,« zegt hij, »anders moet ik ook nog huilen.«

Hij kijkt Mien nog eens onderzoekend aan en dan pakt ze hem plotseling beet en zoent hem zoo maar op zijn beide wangen. Nu begrijpt Jan er niets meer van. Hij pakt zijn pet, schiet in zijn klompen en met een: »Wat een rare Mien!« loopt hij naar buiten om met zijn vrienden degelijker dingen te gaan doen dan je door je zusje te laten zoenen.

's Avonds brengen vader en moeder Mien weg. Heel stil loopen ze maar langs den weg, waar de uitbottende struiken van nieuw leven spreken.

Op den Groenen Singel gekomen, zegt moeder, dat ze morgenmiddag met mevrouw komt praten. Nu ziet Mien niet tegen moeders bezoek op.

Als moeder haar bij het afscheid kust, vraagt ze:

»Weet je nog wel, Mien, wat ik 's Zondagsavonds altijd tegen je zei?«

Mien weet het nog wel en ze zal er nu aan denken ook.

»Ik zal nu ook wel weer naar den tekst durven kijken,« zegt ze. »Ik vond het soms zoo vreeselijk, dat de oogen

des Heeren zijn in alle plaatsen, maar nu vind ik dat juist een heerlijke gedachte.«

Als vader en moeder dankbaar naar huis terugwandelen, gaat Mien het huis binnen. Stilletjes wil ze naar de keuken gaan, maar daar klinkt een stem uit de kamer, die haar roept om binnen te komen. Ze moet mijnheer begroeten en al het moois bewonderen, dat hij heeft meegebracht. Ook voor haar is er weer iets bij: een mooi zijden kleedje.

Mevrouw vindt het heel goed, dat Mien maar vast naar bed gaat, want ze zal wel moe zijn na zoo'n nacht en na zoo'n langen dag.

Ze rilt, als ze bij het sluiten der gordijnen den tuin inkiijkt. Zou die man er soms weer zijn? Zouden ze zich soms op haar willen wreken? Maar als ze dan moeders tekst gelezen heeft, is ze niet bang meer.

Den volgenden middag kwam moeder. 's Morgens had mevrouw alles pas aan mijnheer verteld, want den vorigen dag wilde ze daardoor de blijde stemming niet bederven.

Vrouw Gerritsen zei ook nu, dat zij Mien liever weer thuis nam, maar mevrouw wilde daar niets van weten, omdat ze Mien niet graag missen wilde. Ze had ondanks alles toch trouw haar plicht gedaan en als ze nu nog wat hartelijker mocht worden, kon mevrouw zich geen beter meisje wenschen.

Mijnheer was er ook op tegen, maar om een andere reden. Hij vond het voor het meisje zelf beter om nu niet de verleiding te ontloopen, maar om die te weerstaan. »Wij moeten goed toezicht op haar houden,« zei hij, »dan kan het eerst recht blijken, of er werkelijk een omkeer in haar leven gekomen is.«

Nu vertelde mevrouw, dat het met Wim zooveel beter was, dat ze hoopten na een paar dagen al met hem naar haar mans ouders te kunnen gaan. Ze zouden dan een paar weken wegblijven en dan mocht Mien natuurlijk naar huis. Dit laatste gaf den doorslag en zoo bleef Mien in haar betrekking.

Die paar dagen zag ze Koba niet, maar wel kwam Koba's mevrouw bij mevrouw Van der Stad op bezoek, om haar te vertellen, dat ze Koba wegens oneerlijkheid had moeten ontslaan. Ze waarschuwde mevrouw Van der Stad nu maar voor Mien, want die ging altijd met Koba uit.

Hoewel de politie den dief niet had kunnen vinden, twijfelde men er nu niet meer aan, of het was Koba's broer. Maar ook mevrouw Van der Stad wilde er niets van weten, om hem bij de politie te gaan aanklagen. Vooral niet, toen Gerritsen had beloofd, dat hij of zijn vrouw eens met Koba's ouders zouden gaan praten.

Zij lieten hier geen gras over groeien, maar ze probeerden al dadelijk bij de Van Laars binnengelaten te worden. Na enkele vergeefsche pogingen gelukte het vrouw Gerritsen eindelijk.

Ze trof alleen de vrouw thuis. En schuw en angstig vertelde deze van haar groote ellende. 't Was niet de eerste keer, dat Koba om die reden was ontslagen. Maar zij stond machteloos tegenover het brutale meisje. En haar eene zoon in de stad, die was al net zoo. Ja, ze twijfelde er zelf ook niet aan, dat hij de fiets had probeeren te stelen. Maar deze jongen gaf niet om haar. Weken lang bleef hij soms weg en wist ze niet waar hij was en waarvan hij leefde. Haar oudste zoon, die van de fabriek, was anders. Gelukkig, want dat was de eenige, waar ze wel eens een vriendelijk woord van kreeg.

Vrouw Gerritsen troostte de vrouw, zoo goed ze kon en ze ried haar aan bij Hem troost te zoeken, bij wien alleen ware troost te vinden is. Dringend verzocht ze de buurvrouw om haar eens te komen opzoeken en haar huis niet altijd zoo gesloten te houden.

Vrouw Gerritsen had Koba niet gezien, maar ze nam zich voor om eens goed naar haar uit te kijken, want ze wilde zoo graag eens met het meisje spreken.

BESLUIT.

Behalve de familie Gerritsen was er nog een op den Steenweg, die blij was, dat Mien een poosje thuis kwam en dat ze zoo veranderd was. 't Was Annie van den Brunt.

Moeizaam, voetje voor voetje kon ze nu ^zloopen, maar nog altijd moest een ander haar steunen. Aan niemand had vrouw Van den Brunt dit toe willen vertrouwen,

maar toen Mien was komen vragen, of Annie weer vriendinnetje met haar wilde zijn, toen sprak het ook vanzelf, dat die nu ook met Annie mocht wandelen.

»Wat zijn wij toch gelukkig,» zei Annie op een van die wandelingen in het lentezonnetje. »Ik kan nu weer loopen en jij . . . jij bent eigenlijk ook geopereerd.«

»Ja en ziek geweest ben ik ook!«

»Maar gelukkig, dat wij nu weer bij elkaar zijn, hè!«

»Toch denk ik nog dikwijls aan Koba. Nu niet meer om weer met haar uit te gaan en pret te maken, maar ik heb zoo'n medelijden met haar. Ze wil niets meer van me weten en als ik haar zie, loopt ze me kwaad voorbij. Gelukkig maar, dat Moeder haar alles terugbetaald heeft, wat ze mij geleend had. Hè, ik schaam mij altijd nog zoo, als ik daaraan denk.«

»Wat moet er toch van Koba worden?« vroeg Annie peinzend.

Een poosje liep Mien zwijgend met haar door. Toen zei ze ernstig: »Wat zou er van mij geworden zijn, als God mij niet geholpen had? We moeten maar bidden, Annie, of Hij haar helpen wil, zooals Hij het mij heeft gedaan. Met haar praten om haar tot inkeer te brengen, kunnen wij toch niet. Wij zien haar daarvoor ook te weinig, en wie weet, waar ze nu weer naar toe gaat. Maar God kan haar overal helpen, want: »De oogen des Heeren zijn in alle plaatsen, beschouwende de kwaden en de goeden.«
